

Sınrsız Eğitim ve Araştırma Dergisi

The Journal of Limitless Education and Research

Temmuz 2021
Cilt 6, Sayı 2

July 2021
Volume 6, Issue 2

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi

Temmuz 2021, Cilt 6, Sayı 2

The Journal of Limitless Education and Research

July 2021, Volume 6, Issue 2

Sahibi

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ

Owner

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ

Editör

Doç. Dr. Ayşe Derya IŞIK

Editor in Chief

Assoc. Prof. Dr. Ayşe Derya IŞIK

Editör Yardımcısı

Dr. Çağın KAMIŞÇIOĞLU

Assistant Editor

Dr. Çağın KAMIŞÇIOĞLU

Yazım ve Dil Editörü

Doç. Dr. Bilge BAĞCI AYRANCI

Doç. Dr. Serpil ÖZDEMİR

Dr. İbrahim Halil YURDAKAL

Philologist

Assoc. Prof. Dr. Bilge BAĞCI AYRANCI

Assoc. Prof. Dr. Serpil ÖZDEMİR

Dr. İbrahim Halil YURDAKAL

Yabancı Dil Editörü

Doç. Dr. Gülden TÜM

Doç. Dr. Tanju DEVECİ

Dr. Çağın KAMIŞÇIOĞLU

Foreign Language Specialist

Assoc. Prof. Dr. Gülden TÜM

Assoc. Prof. Dr. Tanju DEVECİ

Dr. Çağın KAMIŞÇIOĞLU

İletişim

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Derneği

06590 ANKARA - TÜRKİYE

e-posta: editor@sead.com.tr

sead@sead.com.tr

Contact

Limitless Education and Research Association

06590 ANKARA - TURKEY

e-mail: editor@sead.com.tr

sead@sead.com.tr

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi (SEAD), yılda üç kez yayımlanan uluslararası hakemli bir dergidir.

Yazıların sorumluluğu, yazarlarına aittir.

Journal of Limitless Education and Research(J-LERA) is an international refereed journal published three times a year.

The responsibility lies with the authors of papers.

İNDEKSLER / INDEXED IN

INFORMATION SERVICES

Kapak: Doç. Dr. Ayşe Derya IŞIK-Dr. Barış ÇUKURBAŞI

Editörler Kurulu (Editorial Board)

Computer Education and Instructional Technology Bilgisayar ve Öğretim Teknolojileri Eğitimi	Doç. Dr. Hasan ÖZGÜR	Trakya Üniversitesi, Türkiye
Educational Sciences Eğitim Bilimleri	Doç. Dr. Ayşe ELİÜŞÜK BÜLBÜL Dr. Gülenaz ŞELÇUK Dr. Menekşe ESKİCİ	Necmettin Erbakan Üniversitesi, Türkiye Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Türkiye Kırklareli Üniversitesi, Türkiye
Science Fen Eğitimi	Prof. Dr. Nurettin ŞAHİN Dr. Yasemin BÜYÜKŞAHİN	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye Bartın Üniversitesi, Türkiye
Lifelong Learning Hayat Boyu Öğrenme	Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ Prof. Dr. Thomas R. GILLPATRICK Assoc. Prof. Dr. Tanju DEVECİ	Ankara Üniversitesi, Türkiye Portland State University, USA Khalifa University of Science and Technology, UAE
Teaching Mathematics Matematik Eğitimi	Prof. Dr. Erhan HACİÖMEROĞLU Doç. Dr. Burçin GÖKKURT Dr. Aysun Nüket ELÇİ	Temple University, Japan Bartın Üniversitesi, Türkiye Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Türkiye
Pre-School Education Okul Öncesi Eğitimi	Doç. Dr. Neslihan BAY Dr. Burcu ÇABUK	Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Türkiye Ankara Üniversitesi, Türkiye
Primary Education Sınıf Eğitimi	Prof. Dr. Sabri SİDEKLİ Doç. Dr. Oğuzhan KURU Doç. Dr. Özlem BAŞ Doç. Dr. Süleyman Erkam SULAK Doç. Dr. Yalçın BAY	Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye Kahramanmaraş Sütçü İmam Üniversitesi, Türkiye Hacettepe Üniversitesi, Türkiye Ordu Üniversitesi, Türkiye Anadolu Üniversitesi, Türkiye
Teaching Social Studies Sosyal Bilgiler Eğitimi	Doç. Dr. Cüneyit AKAR	Uşak Üniversitesi, Türkiye
Teaching Turkish Türkçe Öğretimi	Prof. Dr. Fatma SUSAR KIRMIZI Doç. Bilge BAĞCI AYRANCI Doç. Dr. Nevin AKKAYA Doç. Dr. Serpil ÖZDEMİR	Pamukkale Üniversitesi, Türkiye Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye Bartın Üniversitesi, Türkiye
Teaching Turkish to Foreigners Yabancılara Türkçe Öğretimi	Prof. Dr. Apollinaria AVRUTİNA Prof. Dr. Yuu KURIBAYASHI Assoc. Prof. Dr. Galina MISKINIENE Assoc. Prof. Dr. Könül HACIYEVA Assoc. Prof. Dr. Xhemile ABDIU Doç. Dr. Gülден TÜM Lecturer Dr. Feride HATİBOĞLU Lecturer Semahat RESMİ CRAHAY	St. Petersburg State University, Russia Okayama University, Japan Vilnius University, Lithuania Azerbaijan National Academy of Sciences, Azerbaijan Tiran University, Albania Çukurova Üniversitesi, Türkiye University of Pennsylvania, USA PCVO Moderne Talen Gouverneur, Belgium
Foreign Language Education Yabancı Dil Eğitimi	Prof. Dr. Arif SARIÇOBAN Prof. Dr. Işıl ULUÇAM-WEGMANN Prof. Dr. İ. Hakkı MİRİCİ Prof. Dr. İlknur SAVAŞKAN Assoc. Prof. Dr. Christina FREI Dr. Bengü AKSU ATAÇ Dr. Ulaş KAYAPINAR Dr. Nurcan KÖSE	Selçuk Üniversitesi, Türkiye Universität Duisburg-Essen, Germany Hacettepe Üniversitesi, Türkiye Bursa Uludağ Üniversitesi, Türkiye University of Pennsylvania, USA Nevşehir Hacı Bektaş Üniversitesi, Türkiye American University of the Middle East (AUM), Kuwait American University of the Middle East (AUM), Kuwait

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, Cilt 6, Sayı 2

The Journal of Limitless Education and Research, Volume 6, Issue 2

Yayın Danışma Kurulu (Editorial Advisory Board)

Prof. Dr. A. Işıl ULUÇAM-WEGMANN, Universität Duisburg-Essen, Deutschland

Prof. Dr. Ahmet ATAÇ, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Ahmet GÜNŞEN, Trakya Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Ahmet KIRKILIÇ, Ağrı Çeçen Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Ali Murat GÜLER, Orta Doğu Teknik Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Ali YAKICI, Gazi Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Apollinaria AVRUTINA, St. Petersburg State University, Russia

Prof. Dr. Arif ÇOBAN, Konya Selçuk Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Asuman DUATEPE PAKSU, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Duygu UÇGUN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Efe AKBULUT, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Erhan Selçuk HACIÖMEROĞLU, Temple University, Japan

Prof. Dr. Erika H. GILSON, Princeton University, USA

Prof. Dr. Erkut KONTER, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Erol DURAN, Uşak Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Ersin KIVRAK, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Esra BUKOVA GÜZEL, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Fatma AÇIK, Gazi Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Fatma SUSAR KIRMIZI, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ, Ankara Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Fredricka L. STOLLER, Northern Arizona University, USA

Prof. Dr. Gizem SAYGILI, Karaman Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Hakan UŞAKLI, Sinop Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Hüseyin KIRAN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. İhsan KALENDEROĞLU, Gazi Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. İlknur SAVAŞKAN, Bursa Uludağ Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. İlze IVANOVA, University of Latvia, Latvia

Prof. Dr. İsmail MİRİCİ, Hacettepe Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Jack C RICHARDS, University of Sydney, Avustralia

Prof. Dr. Kamil İŞERİ, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye

Prof. Dr. Levent MERCİN, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Türkiye

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, Cilt 6, Sayı 2

The Journal of Limitless Education and Research, Volume 6, Issue 2

- Prof. Dr. Leyla KARAHAN, Gazi Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Liudmila LESCHEVA, Minsk State Linguistics University, Belarus
Prof. Dr. Mehmet Ali AKINCI, Rouen University, France
Prof. Dr. Meliha YILMAZ, Gazi Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Merih Tekin BENDER, Ege Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Mustafa Murat İNCEOĞLU, Ege Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Nergis BİRAY, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Nesrin İŞİKOĞLU ERDOĞAN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Nezir TEMUR, Gazi Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Nil DUBAN, Afyon Kocatepe Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Nurettin ŞAHİN, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Pınar GİRMEN, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Sabri SİDEKLİ, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Serap BUYURGAN, Başkent Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Serdar TUNA, Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Seyfi ÖZGÜZEL, Çukurova Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Songül ALTINIŞIK, TODAİE Emekli Öğretim Üyesi, Türkiye
Prof. Dr. Süleyman İNAN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Şafak ULUÇINAR SAĞIR, Amasya Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Şahin KAPIKIRAN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Şerif Ali BOZKAPLAN, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Tahir KODAL, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Tazegül DEMİR ATALAY, Kafkas Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Thomas R. GILLPATRICK, Portland State University, USA.
Prof. Dr. Todd Alan PRICE, National-Louis University, USA
Prof. Dr. Turan PAKER, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Umut SARAÇ, Bartın Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. William GRABE, Northern Arizona University, USA
Prof. Dr. Yasemin KIRKGÖZ, Çukurova Üniversitesi, Türkiye
Prof. Dr. Yuu KURIBAYASHI, Okayama University, JAPAN
Assoc. Prof. Dr. Sevinc QASİMOVA, Bakü State University, Azerbaijan
Assoc. Prof. Dr. Carol GRIFFITHS, University of Leeds, UK

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, Cilt 6, Sayı 2

The Journal of Limitless Education and Research, Volume 6, Issue 2

-
- Assoc. Prof. Dr. Christina FREI, University of Pennsylvania, USA
Assoc. Prof. Dr. Könül HACIYEVA, Azerbaijan National Academy of Sciences, Azerbaijan
Assoc. Prof. Dr. Salah TROUDI, University of Exeter, UK
Assoc. Prof. Dr. Suzan CANHASI, University of Prishtina, Kosovo
Assoc. Prof. Dr. Şaziye YAMAN, American University of the Middle East (AUM), Kuwait
Assoc. Prof. Dr. Tanju DEVECİ, Khalifa University of Science and Technology, UAE
Assoc. Prof. Dr. Xhemile ABDIU, Tiran University, Albania
Assoc. Prof. Dr. Galina MISKINIENE, Vilnius University, Lithuania
Assoc. Prof. Dr. Spartak KADIU, Tiran University, Albania
Doç. Dr. Abdullah ŞAHİN, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Abdurrahman ŞAHİN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Anıl ERTOK ATMACA, Karabük Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Aydın ZOR, Akdeniz Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Ayşe Derya IŞIK, Bartın Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Ayşe ELİÜŞÜK BÜLBÜL, Selçuk Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Behice VARIŞOĞLU, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Berna Cantürk GÜNHAN, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Bilge AYRANCI, Adnan Menderes Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Burçin GÖKKURT ÖZDEMİR, Bartın Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Cüneyit AKAR, Uşak Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Demet GİRGIN, Balıkesir Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Dilek FİDAN, Kocaeli Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Esin Yağmur ŞAHİN, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Feryal BEYKAL ORHUN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Filiz METE, Hacettepe Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Fulya ÜNAL TOPÇUOĞLU, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Funda ÖRGE YAŞAR, Çanakkale Onsekiz Mart Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Gülden TÜM, Çukurova Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Güliz AYDIN, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Hasan ÖZGÜR, Trakya Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Hüseyin ANILAN, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. İbrahim COŞKUN, Trakya Üniversitesi, Türkiye

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, Cilt 6, Sayı 2

The Journal of Limitless Education and Research, Volume 6, Issue 2

- Doç. Dr. İbrahim Halil YURDAKAL, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Mehmet Celal VARIŞOĞLU, Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Melek ŞAHAN, Ege Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Meltem DEMİRCİ KATRANCI, Gazi Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Menekşe ESKİCİ, Kırklareli Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Nazan KARAPINAR, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Neslihan BAY, Eskişehir Osmangazi Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Nevin AKKAYA, Dokuz Eylül Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Orhan KUMRAL, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Özlem BAŞ, Hacettepe Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Ruhan KARADAĞ, Adıyaman Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Salim PİLAV, Kırıkkale Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Sayım AKTAY, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Sevgi ÖZGÜNGÖR, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Sibel KAYA, Kocaeli Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Süleyman Erkam SULAK, Ordu Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Ufuk YAĞCI, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Vesile ALKAN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye
Doç. Dr. Yalçın BAY, Anadolu Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Aysun Nüket ELÇİ, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Banu ÖZDEMİR, Kütahya Dumlupınar Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Barış ÇUKURBAŞI, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Emel GÜVEY AKTAY, Muğla Sıtkı Koçman Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Gülenaz SELÇUK, Manisa Celal Bayar Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Hasan Hüseyin MUTLU, Ordu Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Nil Didem ŞİMŞEK, Süleyman Demirel Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Seçil KARTOPU, Ankara Yıldırım Beyazıt Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Şahin ŞİMŞEK, Kastamonu Üniversitesi, Türkiye
Dr. Öğr. Üyesi Üzeyir SÜĞÜMLÜ, Ordu Üniversitesi, Türkiye
Dr. Ahmet BAŞKAN, Hitit Üniversitesi, Türkiye
Dr. Bağdagül MUSSA, University of Jordan, Jordan
Dr. Çağın KAMIŞCIOĞLU, Ankara Üniversitesi, Türkiye

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, Cilt 6, Sayı 2

The Journal of Limitless Education and Research, Volume 6, Issue 2

Dr. Düriye GÖKÇEBAĞ, University of Cyprus, Language Centre, Kıbrıs

Dr. Erdost ÖZKAN, Pamukkale Üniversitesi, Türkiye

Dr. Feride HATİBOĞLU, University of Pennsylvania, USA

Dr. Hanane BENALI, American University of the Middle East (AUM), Kuwait

Dr. Nurcan KÖSE, American University of the Middle East (AUM), Kuwait

Dr. Ulaş KAYAPINAR, American University of the Middle East (AUM), Kuwait

Dr. Nader AYİŞH, Khalifa University of Science and Technology, UAE

Sınrsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, Cilt 6, Sayı 2

The Journal of Limitless Education and Research, Volume 6, Issue 2

Bu Sayının Hakemleri (Referees of This Issue)

Assoc. Prof. Dr. Tanju DEVECİ, Khalifa University of Science and Technology, UAE

Doç. Dr. Bilge BAĞCI AYRANCI, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi

Doç. Dr. Elçin ESMER, Mersin Üniversitesi

Doç. Dr. Gökhan ÇETİNKAYA, Pamukkale Üniversitesi

Doç. Dr. Gülden TÜM, Çukurova Üniversitesi

Doç. Dr. Gülten GENÇ, İnönü Üniversitesi

Doç. Dr. Nevin AKKAYA, Dokuz Eylül Üniversitesi

Doç. Dr. Ömer Tuđrul KARA, Çukurova Üniversitesi

Doç. Dr. Serpil ÖZDEMİR, Bartın Üniversitesi

Doç. Dr. Süleyman Erkam SULAK, Ordu Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Duygu İŐPINAR AKÇAYOĐLU, Adana Alparslan TürkeŐ Bilim ve Teknoloji Üniversitesi

Dr. Öğr. Üyesi Kaine GÜLÖZER, Bartın Üniversitesi

Dr. Ahmet BAŞKAN, Hitit Üniversitesi

Sınrsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, Cilt 6, Sayı 2

The Journal of Limitless Education and Research, Volume 6, Issue 2

Dear Readers,

We are delighted to present you the July 2021 issue of the Journal of Limitless Education and Research.

Our journal has been published continually by the Limitless Education and Research Association (SEAD) since 2016. The aim of our journal is to publish theoretical and applied studies in the field of education and research, to share scientific information at national and international level, create an environment for the production of new information, announce innovations and thereby contribute to scientific production in our country. For this purpose, priority is given to qualified research and review publications in our Journal.

In our journal, the Editorial Board, the Scientific Committee, and the Referee Board members, who meticulously evaluate the manuscripts, are formed by academics that are prestigious experts in their field. Our journal that is strengthened much more with the priceless contributions of the scientists who serve on the boards, authors and you readers, continues to be published without compromising its academic quality.

The Journal of Limitless Education and Research is published three times a year, scanned in various national and international indexes, and it receives numerous citations. Our journal, which had a SOBIAD impact factor of 0.3 in 2019, will be published both in Turkish and English languages as of this issue. Thus, it is aimed at reaching wider audience.

We wish our journal to contribute to the scientific field, and acknowledge all editors, authors and referees who contributed to its preparation. With our best regards.

LIMITLESS EDUCATION AND RESEARCH ASSOCIATION

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, Cilt 6, Sayı 2

The Journal of Limitless Education and Research, Volume 6, Issue 2

Sevgili Okurlar,

Sizlere Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisinin Temmuz 2021 sayısını sunmaktan büyük mutluluk duyuyoruz.

Dergimiz, Sınırsız Eğitim ve Araştırma Derneği tarafından 2016 yılından bu yana kesintisiz olarak yayınlanmaktadır. Amacımız, eğitim ve araştırma alanındaki kuramsal ve uygulamalı çalışmaları yayınlamak, bilimsel bilgileri ulusal ve uluslararası düzeyde paylaşmak, yeni bilgiler üretilmesine ortam hazırlamak, yenilikleri duyurmak ve böylece ülkemizdeki bilimsel üretime katkı sağlamaktır. Bu amaçla Dergimizde nitelikli araştırma ve derleme yayınlarına öncelik verilmektedir.

Dergimizin Editör Kurulu, Bilim Kurulu ve yayınları titizlikle değerlendiren Hakem Kurulu üyeleri alanında uzman akademisyenlerden oluşmaktadır. Kurullarda görev yapan bilim insanları, yazarlar ve siz okurların değerli katkılarıyla her sayıda biraz daha güçlenen Dergimiz, akademik kalitesinden ödün vermeden yayın hayatını sürdürmektedir.

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi yılda üç sayı olarak yayınlanmakta, çeşitli ulusal ve uluslararası düzeydeki indekslerde taranmakta, çok sayıda atıf almaktadır. 2019 yılı SOBIAD etki faktörü 0,3 olan Dergimiz, artık hem Türkçe hem de İngilizce yayınlanmaktadır. Böylece daha geniş bir okur kitlesine ulaşılmaya çalışılmaktadır.

Dergimizin bilimsel alana katkılar getirmesini diliyor, hazırlanmasında emeği geçen bütün editör, yazar ve hakemlere teşekkür ediyoruz. Saygılarımızla.

SINIRSIZ EĞİTİM VE ARAŞTIRMA DERNEĞİ

TABLE OF CONTENTS

İÇİNDEKİLER

Article Type: Research Article

Makale Türü: Araştırma

Firdevs GÜNEŞ

Sound Methods in Primary Reading and Writing Teaching

İlkokuma Yazma Öğretiminde Ses Yöntemleri

179-220

Faris HOCAOĞLU, Yasemin KIRKGÖZ

Investigating the First Year Experiences of Novice EFL Teachers in Public and Private Schools

Devlet Okullarında ve Özel Okullarda Çalışan Mesleğe Yeni Başlayan İngilizce Öğretmenlerinin İlk Yıl Deneyimlerinin İncelenmesi

221-247

Firdevs GÜNEŞ, Ayşe Derya IŞIK

Sound Properties and Training of Turkish

248-262

Recai ÜNAL

A Confusing Term / Concept in Modern Turkey Turkish (MTT) Grammar Teaching: The Element Which Is Out of Sentence

Çağdaş Türkiye Türkçesi (ÇTT) Dil Düzenegi Öğretiminde Kafa Karıştırıcı Bir Terim / Kavram: Cümle Dışı Unsur / Öge

263-290

Ramazan ÇAVUŞOĞLU, Ayşe Derya IŞIK

Assessment and Evaluation Process of Turkish Language Teaching Centers (TÖMER)

Türkçe Öğretim Merkezlerinin (TÖMER) Ölçme ve Değerlendirme Süreçleri

291-315

The Journal of Limitless Education and Research
Volume 6, Issue 2, 179 - 220

DOI: 10.29250/sead.959124

Received: 29.06.2021

Article Type: Research

Accepted: 15.07.2021

Sound Methods in Primary Reading and Writing Teaching

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ, Ankara University, firdevs.gunes@gmail.com

Abstract: Many primary reading and writing teaching methods have been applied in our world since the 1900s. These are listed as letter, sound, syllable word and sentence method. At first, methods such as sounds, letters, syllables were used, then word-sentence methods with rich resources were applied, which were shelved after the 2000s, and today, sound-based methods have been used. Research shows that sound and sound-based methods are highly effective. For this reason, voice methods have been emphasized in most countries in recent years. In this research, it is aimed to determine the basic features of the sound methods applied in alphabetic languages in our world. For this purpose, 20 sound methods that have been applied since the 1900s have been identified. Of these, 14 methods were selected, their characteristics, scientific foundations, teaching processes and activities were determined, and they were compared with others in similar and different aspects. At the end of the research, it was revealed that sound methods have been continuously developed and renewed since the past and are widely used today. In these methods, which started with sound teaching, various activities such as letters, signs, mouth and facial movements, gestures, music, pictures, visuals, rhythm, games, geometric shapes, phonetic alphabet, story, and frequently used sounds were used to teach sounds. In order to attract the attention of the students and to ensure their active learning, interesting and active activities were given, and the primary reading and writing teaching process was tried to be facilitated. It is recommended that these applications be used in our country as well.

Keywords: Sound methods, primary reading and writing teaching, sound activities

Cited in: Güneş, F. (2021). Sound methods in primary reading and writing teaching. İlkokuma yazma öğretiminde ses yöntemleri. *The Journal of Limitless Education and Research, Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 6(2), 179-220. DOI: 10.29250/sead.959124.

Author ORCID: 0000-0002-9449-8617

1. Introduction

Today, literacy is compulsory to recognize the past and write the future. In our age, where communication is increasingly carried out with signs, illiteracy means non-living in the world and appears to be disappearing. For this reason, pre-reading and writing teaching is emphasized and seen as the key to the future. As known, primary literacy is the basis of language, mental and social development. People learn and improve themselves by reading and writing. This process requires long and arduous efforts. Pre-reading and writing education improves not only language skills, but also mental skills such as thinking, understanding, researching, questioning, and evaluation. High innate intelligence does not mean that mental skills will be high. Without any qualified education, it is difficult to develop language and mental skills. Therefore, it is aimed at teaching children to read and write from early ages, to develop basic skills, to continue learning throughout their lives, and to shape their future.

Many pre-reading and writing teaching methods have been applied in our world since the 1900s. These have changed according to educational approaches, language structure and period. Initially, methods such as letters, sounds, and syllables were used, then word and sentence methods, which have a rich history and shelved after the 2000s, were applied. Today, the focus is on sound-based methods. The primary literacy methods applied during this period were constantly discussed, and their positive and negative aspects were determined by research. As known, the primary literacy teaching method is consciously chosen and followed in order to teach students language units such as sounds, letters and syllables, to improve their literacy skills, and to manage assessment processes well. Thus, while choosing the teaching method, it is necessary to pay attention to the dimensions such as the language structure, student, teacher, school, equipment, program, and duration.

The oldest literacy teaching methods applied in the field are the methods that go from the part to the whole, such as sound, letter, and syllable. These methods are scientifically based on Decryption Theory wherein it is necessary to learn small language units such as sounds, letters and syllables in the word so as to read the word. Based on this understanding, sounds and letters are taught first, followed by open syllables such as "ba, be, bi, bu" in pre-reading and writing education. Then the sentence and the text are passed. Some authors defend these methods, while others argue that reading and writing is taught in a mechanical, boring and passive manner. In addition, there is not much research on understanding. Despite various criticisms, it appears to be applied in the field for many years.

Various researches were carried out in the field of reading during the 1900s. In these studies, the movements of the eye during reading were examined and suggested that the word was recognized as a whole, not as letters. Based on these results, teaching methods from the whole to the parts came to the fore in pre-reading and writing teaching. The basis of these methods, which includes the completely opposite stages of the old methods, is based on the Theory of Recognition of the Word Whole. Among the methods in this group, the sentence and word method is the most widespread in the field. It has been implemented in most countries. It has been suggested that appropriate and interesting texts are given in the teaching process with the sentence method, and that students learn faster and more effectively. It is claimed that the meaningful sentences given in this method improve learners' reading and comprehension skills. Hence, the sentence method has been tremendously advocated by some educators.

The sentence method was applied in the United States in the 1950s. With this method, it was thought that good results would be obtained in pre-reading and writing teaching. However, it was observed that the results achieved in the evaluations were insufficient and the reading skills of the students could not be developed at the desired level. On this subject, in 1954, "Why Doesn't Johnny Know How to Read?" A report with the title was prepared and a number of negativities regarding the sentence method were expressed in the report. These criticisms gradually increased in the 1960s-1970s. Sentence method was harshly criticized in a special file titled "Language Educators Emphasize Failure in Reading with Sentence Method" in a magazine published in Canada in the 1980s. In France, Fijalkow, criticized the sentence method in his book "Why Do Bad Readers Raise?" (Fijalkow, 2000). These criticisms came as far as the 2000s and researches were made on the subject in some countries, the sentence method was abandoned and the sound methods were utilized.

Similar developments also bring up questions in our country. In the 1924 and 1926 Primary School Curriculum of the Atatürk period, the letter method was envisaged to teach pre-reading and writing. In the teaching process, first letters were included, and then syllables, words and sentences were used. 1930 New Turkish letters are given in the curriculum for the primary school. In the 1936 Elementary School Curriculum, the statement of "switch to words and phrases after the first letters are given, and then to form slip sentences" is required. The text was created from these plug sentences, and then the analysis was launched. In the 1948 Primary School Program: "First reading and writing will begin with simple sentences and words. Over time, these sentences will be divided into words, words into syllables, and syllables into

letters; New sentences and words will be formed with the words, syllables and letters obtained as a result of these analyzes.” and sentence method is given. The sentence method, which was put into practice with this program, continued until 2004. With the 2004 Primary Education (1-5th Grades) Turkish Lesson Curriculum, Sound Based Sentence Method was adopted.

A number of studies are conducted on the success of pre-reading and writing teaching with sound methods. The most comprehensive research on this subject was conducted in the USA. More than 100,000 studies and 38 experimental studies have been conducted examining the effects of different teaching methods used in schools. As a result of these studies, it has been revealed that the primary reading and writing teaching methods that start with the sound and give systematic sound education give good results at a high level. Thereupon, the "sound combining method" has been used in pre-reading and writing education since 2002. The success of this method was re-evaluated in 2006 and it was observed that the level of success achieved exceeded the level reached for the last 40 years. (Armbruster & Osborn, 2001; Bétrix Köhler ve Martin 2002; National Reading Panel, 2000). Similar studies were conducted in countries such as England, France, Germany, Australia, Finland, Sweden, and Norway. Because of the successful results in all of them, sound methods have gradually spread.

It is very important for teachers to know the primary literacy teaching methods well in order to carry out their studies consciously at school. However, today, sound and letter methods are mixed or used interchangeably in most researches, studies and writings. These methods are different from one another. Most people do not even know the details well. In some sources, non-scientific criticisms are made and negative aspects are expressed. These cause problems in terms of both theory and practice and negatively affect the success of education. The principles, techniques and applications of each method are different. This situation should be paid attention to in teacher training, methods, techniques, application process, measurement and evaluation should be taught well while gaining professional skills. Based on this understanding, a need arose to conduct a research to determine the sound methods applied in pre-reading and writing education.

In this research, it is aimed to determine the sound methods used in alphabetic languages, their basic features, teaching process and application status, and to contribute to primary reading and writing education. For this purpose, domestic and foreign sources in the field were examined, and sound methods in various languages and countries were determined. Then, the scientific foundations of the methods and their teaching practices were emphasized

and their stages were examined. These were compared with the sound method applied in Turkish teaching. In the research, answers to the following questions were sought.

1. What are the sound methods used in pre-reading and writing education?
2. What are the main features, similarities and differences of sound methods?
3. What are the teaching process and materials used?
4. How is the sound method applied in Turkish pre-reading and writing education?

2. Method and Material

The document analysis method, one of the qualitative research methods, was utilized. For this purpose, printed and electronically published books, articles, brochures, student and teacher books on pre-reading and writing education have been discussed. The methods in these sources were examined in terms of compatibility with the sound method and the appropriate ones were included in the research. The research is limited to primary literacy teaching methods applied in alphabetic languages. The characteristics of the sound methods, educational and scientific foundations, how they were developed, the starting point, the first elements taught, the teaching process, the common and different aspects with other methods, the years in which the method was used, the countries, etc. information about it were collected. In addition, visual examples representing the method are included.

3. Findings and Comments

The findings obtained in the research are given regarding the research questions respectively. The findings were gathered and interpreted under the headings of "Sound Methods and Basic Features, Sound Method in Turkish Teaching".

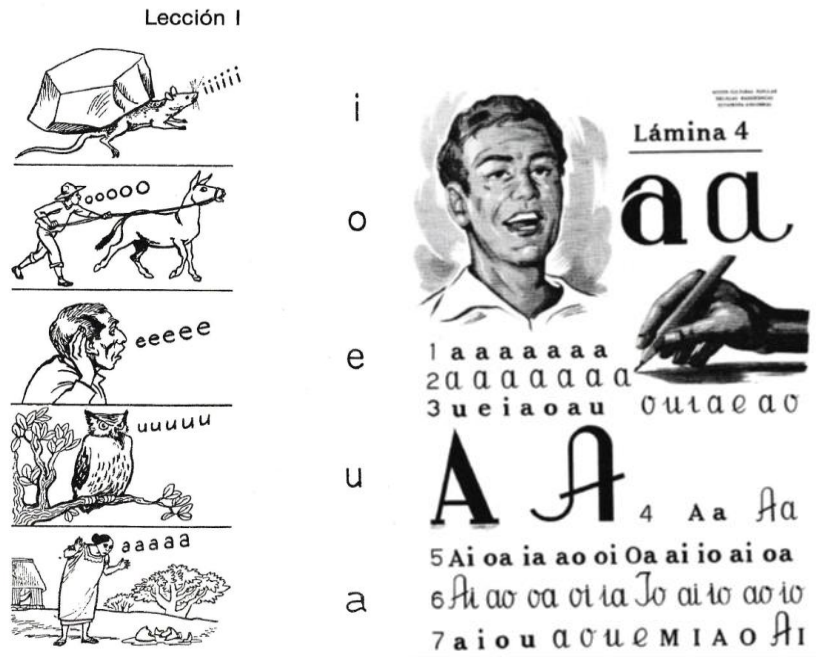
There are nearly 100 teaching methods applied in primary reading and writing teaching in alphabetic languages. These are classified under various headings. In some sources, it is considered as part-to-whole (synthesis), whole-to-part (analysis), and mixed methods according to the process. In some studies, primary literacy is named according to the language unit taken as the basis in teaching, namely, letter method, sound method, syllable method, word method, and sentence method. In some sources, it is listed as meaning-weighted methods, interactive methods, natural methods, awareness-raising methods, and special methods. The methods developed by the experts are called special methods and are used with the name of the expert who developed them. Nevertheless, in this study, merely sound methods were discussed.

3.1. Sound Methods and Basic Features

In the research, 20 different sound methods-applied in pre-reading and writing education in our world since 1900-have been identified. These were examined in terms of educational and scientific foundations, how it was developed, the starting point, the first taught elements, the teaching process, common and different aspects with other methods, the years in which the method was used, and countries wherein applied. As a result of the examination, six methods were excluded in the research as they appear closer to the syllable method instead of sound. These are the Taoki Method, the Sami and Julie Method, the Leo and Lea Method, the Apili Method, the Boscher Method and the Ratus Method. The remaining 14 sound methods are given below.

3.1.1. Traditional Sound Method

It is the oldest sound method known and applied in the field. In this method, pre-reading and writing education is started with sounds and followed in alphabetical order. In other words, the sound of each letter is taught in order from the first letter in the alphabet to the last. After the sounds are taught, syllables and words are underlined. In some applications, vowels such as *a, e, i, u, ö* are primarily given, and then consonants. Since vowels have the same name and sound, they are easy to teach. However, consonants have a different name and sound. For example, the name of the letter "b" is (be) and the sound is [bbb]. Therefore, the sound of the letter is taught. In non-transparent opaque languages, since the sounds are written with different letters, other units that give the same sound are also taught. For example, in French, the sound [o] is given as "o, au, eau and eaux," and the sound [i] is given with "i and y". In French, 36 voices are written in 130 different ways. After all the sounds in the language are taught, syllables are given. Sound teaching is easier in transparent languages such as Turkish in which 29 sounds are taught with 29 letters. However, in opaque languages, the students get confused. In the syllable stage, open syllables are taught first and a syllable table is given. Then words and sentences are given. In the first literacy teaching process, they are repeated and practiced several times. These repetitions cause boredom for students (Gray,1975; Güneş, 1997, 2019; Hamadache & Martin,1988; Neijs,1961). Three examples of sound from the different alphabet books are given below.

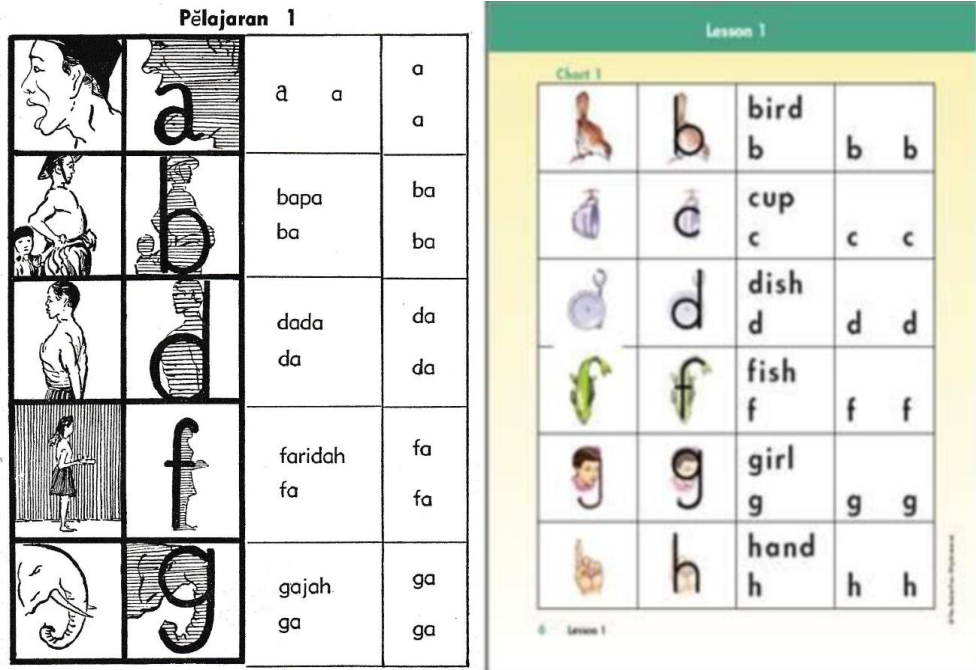
In this method, sounds are given together with facial movements during mouth, lips, palate, teeth and larynx, as in the example below (Hamadache and Martin, 1988; Neijis, 1961). The student tries to learn the sounds by applying the same mouth movements.

3.1.2. The Frank Laubach Method

Different methods have been developed to reduce the criticism of the traditional sound method and to facilitate the teaching process. One of them is the sound method developed by Frank Laubach. In this method, pre-reading and writing was taught by establishing a "sound, letter and picture" relationship. In this application, namely "Laubach Technique" in some sources, the sound, the shape of the letter and the picture of an object resembling the shape of the letter and the first sound of the word are associated (Gray,1975; Güneş, 1997, 2019; Hamadache & Martin,1988; Macero,2011). For example, the French [o] sound is given with the picture "orange", drawing attention to the shape of the orange, the first sound of the word orange and the shape of the letter by drawing the circle around the orange. Thus, a connection was established between sound, word starting with sound, letter and picture. Two examples of

this method are given below. In the first example, the letter “a” establishes a relationship between mouth and shape. In the second example, the bird is drawn as "b", a relationship is established between the sound b, the letter b and the word "bird" (Macero, 2011).

There are some examples of this method in Turkish pre-reading and writing books; yet, they are given incorrectly. For instance, in Turkish pre-reading and writing teaching books, when the sound [o] is taught, the picture of the bagel is given as merely the letter and the shape of the bagel are related.

3.1.3. Phonomic Methods

As a concept, the word "phonomy" is considered as "a teaching process in which sounds are represented by mimics and gestures". In these methods, sounds are given with movements such as mouth, lip, face, hand, arm. Therefore, they are called phonomimic methods (methode phonomimique). The phonomimic method was developed to make the traditional sound method, which relies entirely on sound, more interesting and useful. The first phonomimic literacy teaching method was developed by Augustin Grosselin, who put this method into practice through the phonomimic alphabet in 1800-1870. With this method, he first taught his own children to read and write, and then it started to be used in kindergartens and primary schools.

In 1871, Louis Auguste Bourguin prepared the handbook of the Phonomic Method with the name "Manuel Complet de la Phonomimie" (Bourguin, 1871). In this book, a detailed

explanation of the method is given with examples. In this method, which means "mimics of sound", both sound and symbols/signs are used. Via this method, as students, deaf and mute students actively participate in classroom activities and learn to read and write easily. Instead of passively repeating sounds in the classroom, students are expected to use their eyes and ears to make signs corresponding to each sound and actively participate in the learning process. Voices, words and gestures are combined and the student's attention is drawn. This method was applied in kindergartens by Marie Pape-Carpentier in the following years and successful results were obtained (Bourguin, 1871). Two examples from Augustin Gossel's Phonomic method alphabet are given below.

3.1.4. The Jean Qui Rit Method

This method developed by Marie-Brigitte Lemaire is a primary literacy teaching method that has been used for many years in France and many countries. It was inspired by the work of Augustin Gosselin, the inventor of the phonomimic method. In the teaching process, activities such as acting in accordance with the needs of children, laughing, singing and expressing themselves were given priority. It is a method that aims at solid and permanent learning by stimulating both hemispheres of the human brain. In general, it is similar to the phonomimic method. The teaching process is based on a sound, an image, a story and a gesture quartet. Gestures, rhythm, songs, fun activities, effective, remarkable and interesting stories are given in primary reading and writing teaching. These contribute to directing the child's energy and maintaining attention.

The first literacy teaching begins with a picture of a child making a movement. It is explained why the child in the picture does this movement, and the sound to be taught is introduced by telling a short story. Sound is learned from a story. In other words, this method is

started with a picture of a child, attention is drawn to the movement illustrated in the picture, after the story about the picture is told, the sound is introduced and the writing is emphasized with the movements related to the sound. In order to improve the rhythm and movement skills of the students, 15 minutes of “song and movement” work is carried out every day. The movement attracts the attention of the student, and then the writing activities are started. Then sticks, lines, and slashes are made and the child's writing skills are tried to be developed. In this process, songs and movements are included. Thus, in an active, cheerful and lively environment, the child is tried to learn new sounds with visuals, sounds, songs and movements. The development of the child is balanced with movement, rhythm and song. This method contributes to the child's letting him discover sounds with special techniques (Pédagogie Jean Qui Rit, 2021). Below are examples of pictures of children making gestures.

The Jean Qui Rit method has been applied in many schools in France and has achieved significant success in normal and mainstream students. Then it was applied in Belgium, Canada, Antilles, Portugal, and some African countries. It has been translated into various languages such as Portuguese, Italian and English since 1968 and is still applied in most schools (Pédagogie Jean Qui Rit, 2021).

3.1.5. Voice and Gesture Method

Another sound method used in the field is the Voice and Gesture Method (méthode phonétique et gestuelle). This method was developed by Suzanne Borel-Maisonny. It is based on three basic processes of sound (heard), letter (seen), and speech (spoken). Each sound is associated with a movement, independent of the letters. For example, there is a movement for the sound [o]. The same gesture is used for the different spellings of [o], such as *au, eau, os, ô, ault*. These movements, which are associated with sound, give the opportunity to place the letters in the mind, fix them, visualize and concretize the abstract sounds while learning to read.

In this method, sound is not only an abstract element, but also has a visual and bodily movement.

In the first literacy teaching, first of all, a study is carried out to realize what a sound is and where it comes from. At this stage, a child learns to breathe and pronounce different sounds. He is asked to become aware of what is going on physically in his body such as the position of the tongue, the vibrations of the mouth or nose and so on. To Suzanne Borel-Maisonny, this step is absolutely necessary. Next, the gesture associated with the sound, then the written letter and the movement necessary to produce this sound are established. It helps to recognize sounds, especially in children with learning or attention disorders. Movement also indicates the intensity and duration of the sound. Thus, other stages are passed (Avanzini, 1996; Delangle, 1995; Kremer & Lederlé, 2007).

There is gradual learning to read. In each lesson, the child learns all the spellings of the same sound and the movements associated with it. Each movement is associated with the sound corresponding to the letter written. With this application, learning sounds is easier, children make movements together with sounds. Elementary reading and writing is taught with active, active and lively practices. In the following years, Suzanne Borel-Maisonny used this method to heal the deaf and those with hearing problems, as well as children with language disorders. Not long after, Roger-Henri Bordesoules developed the Bordesoules Method to combat dyslexia in 1961. Bordesoules Method benefited from the features of this method (Kremer & Lederlé, 2007).

In the voice and gesture method, sounds are taught to students with hand, arm and body movements. In the picture below, various movements are displayed and the letter “v” is drawn with the arms (Hamadache & Martin, 1988; Kremer & Lederlé, 2007).

3.1.8. Sound-Syllable Method

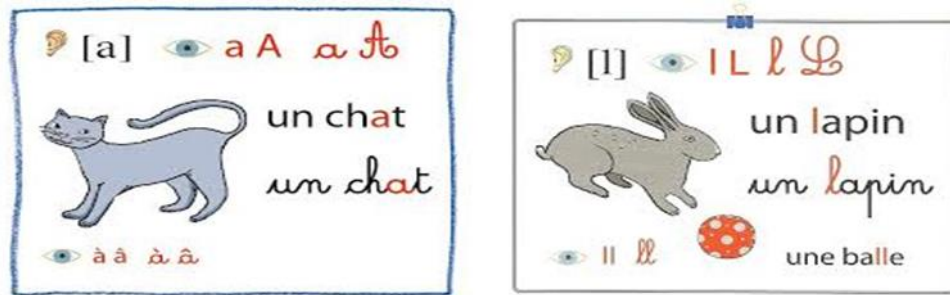
The syllabic method is considered as a part of the sound methods and is also called the "synthetic method". It supports starting reading with written (letter) and spoken (sound) signs since ancient Greece. It is primarily the student's job to establish a relationship between the sound and its graphic representation of the letter. Once letters are identified, they are associated with each other to form syllables and then words. This is the famous "BA, BA" method. This method had its heyday in the 19th century. In this method, children are first taught the sound of letters. Then, they combine a consonant with a vowel. For example, the letters *a* and *b* give the sound "ba". It is very important for children to succeed in combining two voices. After a child understands the sound combination, he continues to practice these letters to make simple words such as father, baby. It reaches increasingly complex syllables or a sound consisting of several letters. With this method, a child can easily read a word he has never seen because he knows the sound of each letter. In the reading teaching process, many books are used and positive results are obtained (Stercq, 2006).

3.1.9. Mixed Voice Methods

In mixed sound methods, a word whose meaning is known is given orally. This word is divided into syllables and sounds and the sound to be taught is introduced, and a connection is established between sounds and letters. These methods are known in the field as word (semi-globales), mixed (mixte) and integrative methods (Güneş, 2019). It is called 'analytic phonics' in English and 'méthode mixte' in French. The starting point is taught together with an oral word meaning, then analyzed and separated into their sounds as in "el" = 'e' – 'l'.

In this method, children are given picture words in order to progress quickly at the beginning. The pictures of the given words are examined first, and then their sounds are emphasized. At the beginning of the teaching process, the child is presented with a set of words that he has learned by heart. This phase takes part a period from two weeks to three months. This stage is followed by the synthesis stage, in which letters and sounds are traditionally taught. At this stage, sounds and letters are combined and syllables and words are reached. This method is used to discover the words, syllables and sounds learned in the first literacy teaching. Thus, it is easy to recognize and read new words. As you can see, the mixed method is not a synthetic method. It is an analytical method as it goes from word to letter and gets closer to reading sounds that match different letters. This method was the only method used in France for 30 years until 2006 (Nathan, 1990).

Two examples of this method are given below. In French, sounds are first given in words known to the student with the mixed method. The word “a” is given with the word cat (chat), and the “l” sound is given with the word rabbit (lapin). The teaching of sounds is continued in this way (Nathan, 1990).

Mixed sound methods were used in conjunction with other methods (syllable-word methods) in England, Ireland, India, Finland, Lebanon, and Switzerland. It was applied as phonetic in Portugal and Iran, phonomimic in Luxembourg, phonetic alphabet in Italy. It was used in Vietnam between 1945-1977, in Jamaica and Peru in the 1960s and in China between 1950-1980. Turkish is a transparent language in which there is a one-to-one relationship between sound and letters. Each sound is read and written with a letter, and each letter with a sound. Therefore, the stages of the sound method and the letter method in Turkish are similar to each other and are often confused.

3.1.10. Piano Method

The Piano Method (lecture piano) was developed by Professor Sandrine Monnier-Murariu in 1990 and was recommended to be applied in schools by French experts. In this method, pre-reading and writing education begins with music. According to Professor Sandrine Monnier-Murariu, “reading also means making music. Playing a note on the piano, playing a series of notes, harmonizing between notes and creating a melody...”, sounds are like notes. They are given to students like notes. They are sung alone or in groups as if singing notes. Then they are combined and syllables are used as the next stage. The starting point of the method is to give sounds with the piano and to teach the sounds like notes. Children love to touch the keys of the piano, make sounds and sing. Thus, sounds are learned more concretely and easily, and they are combined into syllables. Each letter is presented with a color to facilitate sound letter combination. Vowels are given in black, others in colour. Colors attract students' attention and make reading easier. In addition, pictures are used to make sense of sound letter combinations (Monnier-Murariu, 2017).

In sound teaching, easy vowels are primarily given and then consonants. Sound combination operations are taught with keys on the piano. A student is asked to press one black and one colored key to combine the sounds. In this process, the letters are written on the piano keys, which facilitate sound-letter matching. In the method prepared with this understanding, many activities are given. Children both sing songs and learn sounds with piano accompaniment.

3.2.11. Alpha Method

One of the sound methods applied in the first literacy teaching is the Alpha (Les Alphas) method. This method is handled in a fun way for children and three basic skills are tried to be developed throughout the school year. The followings happen;

1. Developing a sound awareness of sound (phonological awareness),
2. Discovering alphabetic principles,
3. Gaining sound-letter relations.

The alpha method is based on the child's prior knowledge, namely verbal language, so as to gain these skills. The child must first understand the structure of spoken words and discover the phonology of the word. As soon as the child can verbally identify sounds and understand the alphabetic principles, sound-letter matching teaching begins.

Current research has shown that sound awareness is important in learning to read and requires a systematic learning. It turns out that the development of sound consciousness is directly related to the learning of alphabetic signs. Among the skills examined, the ability to analyze words into phonemes is strongly associated with reading skill. Thus, before starting to read, the students are trained to feel the sound in the spoken words, find the place of the sound (at the beginning, middle or end of the word), and also separate and combine the sound.

In the alpha method, separating spoken words into their sounds and recognizing the sounds are carried out with the Planet of the Alphas (la planete des Alphas), whose protagonists

are in the form of letters and 'sounds', and the stories they tell. Planet of the Alphas includes a series of educational tools based on story and card games, where each character sounds or "sings" a different sound, similar to the corresponding letter. Both the shape and the sound of the language, the sounds/letters that take on the appearance of funny little beings represent the embodiment of alphabetic principles. The teacher enables the child to recognize and name all the Alphas, vowels and long consonants he encounters in the story according to their characteristics. After the children learn to associate the sounds, names and visuals of each character in the story, the next step, namely letter-sound association, is targeted.

Although the alpha method is a sound method, it has similar aspects to the syllabic method. There are two types of audio methods. The first is the synthetic phonic method, that is, the sound combination method, and the second is the analytical phonic method, that is, the sound analysis method. The synthetic phonic method involves converting sounds into letters, then combining sounds to form syllables and words. However, the Alpha method is an analytical phonic method, that is, a sound analysis method. The starting point is to consider the sounds of the language, the phonemes, which ones to associate with the written units, the different ways of writing that sound, then the sounds in words and sentences. Therefore, the Alpha method deals with reading according to the sound it matches with the letters and focuses on the sound consciousness that should be gained, namely phonological awareness. In this respect, the alpha method is based on the scientific findings of the last twenty years, which indicate that sound awareness is a compulsory basic skill in reading (Alphas,2018; Güneş, 2019).

3.1.12. Frequent Sounds Method

Today, in order to improve students' reading skills, the sounds that are used frequently in the language are emphasized. Based on language and brain research, this approach is

implemented in most countries. With the studies of language and brain researchers such as Stanislas Dehaene, Caroline Huron, J. Morais, Liliane Sprenger-Charolles, J.C. Ziegler and U. Goswami, “teaching principles to be applied in primary literacy teaching” were determined. The purpose of these principles is for children to rapidly recognize sounds and letters, match them, understand the written symbols correctly, improve their reading skills, use their mental resources effectively and improve themselves. These principles are listed as “teaching alphabetic signs, logical and systematic progress, developing literacy skills, preparing quality activities, adapting texts to the child level”. It was emphasized that the sounds, letters, syllables, words and sentences to be given to the students should be carefully selected and frequently repeated language units should be given priority in order to improve their literacy skills (Dehaene, 2011). Thus, the understanding of giving priority to frequently used elements in the language in pre-reading and writing education has come to the fore. Through this, lists of sounds, letters, syllables and words that are frequently used in languages such as English, Spanish, German, and French are created. In Turkish, which is an alphabetic language, frequently used lists of sounds, letters, syllables and words are needed.

In Turkish teaching programs, since 2005, the order of sounds and letters has been given for the first time to teach reading and writing. This order is also followed in the teaching of syllables and words. It is seen that this order is changed in each program and it is different in 2005, 2015 and 2017 Turkish teaching programs. This situation reveals that the frequency of use of sounds, letters and syllables and the ease of teaching are not taken into account in Turkish teaching programs. In addition, it is seen that this ranking is not made in accordance with scientific studies. However, extensive research is carried out to determine the frequency of use in most languages, and linguistic units such as sounds, letters, syllables, and words are ordered from the most used to the least used, from easy to difficult. There are very few such studies in Turkey. Existing studies in the field are generally observed to aim at determining word frequency.

A study was conducted by Güneş and Işık (2018) to determine the frequent use of the sounds used in Turkish and to rank the letters to be given in primary literacy teaching. In this study, supported by the Limitless Education and Research Association, 788,316 letters in a total of 120,151 words were analyzed, including 110,452 words in the Turkish Dictionary (2011) and 9699 words in the Names Dictionary. At the end of the research, all the letters in Turkish were

ordered from the most frequently used to the least used, and the order of “aekil mrntı suydo büşz gçph cvğöfj” emerged (Güneş and Işık, 2018).

3.2.13. Audio Joining Methods

Current research and scientific studies reveal that the sound combining method is important in pre-reading and writing education. Researchers explain that “it is essential to make connections between sounds and letters in order to understand written language in the reading process”. For this reason, experts focus on the understanding of primary reading and writing teaching that gives a regular voice.

Sound combining methods are applied in some countries under the name of "phono-synthétique, synthetic phonics". The Sound Based Sentence Method applied in Turkey is close to these methods. Audio joining methods are different from the old audio methods. With this method, the basic structure of the language is emphasized in the first literacy teaching. In the first literacy teaching, priority is given to the frequently used elements in the language such as sounds, letters, syllables and words. The teaching process is started with the most frequently used vowel followed by a consonant letter. Continuous consonants are given priority in teaching consonants. In this method, vowels and consonants are sorted according to their frequency, and then sounds and letters are matched. Syllables are formed by combining the sounds taught, and words are reached from syllables. In syllable teaching, priority is given to simple and clear syllables, which are frequently used in the language, and then complex and difficult syllables are passed. In the teaching process, attention is paid to the frequent use of words, to have busy syllables, to be short, single and concretely meaningful. Each element learned in the lessons is combined with the other and syllables and words are reached. It is supported by various and rich examples for the active and meaningful learning for students in the teaching process. With these applications, it is tried to improve not only the language skills of students, but also their mental and social skills (Güneş, 2019).

3.2.14. Sound Based Sentence Method

In Turkey, Sound Based Sentence Method was started to be implemented in 2004 with the Turkish Curriculum (1st to 5th Grades). This method has been developed regarding approaches and models such as multiple intelligences, constructivist approach, brain-based learning, student-centered learning, teaching sensitive to individual differences, and thematic approach. In the development process, theories, approaches and researches that have come to

the fore in the field of primary literacy teaching in recent years have been taken as basis. In addition, learning areas such as sound awareness, discovering alphabetic relationships, structuring alphabetic principles, word recognition, mental dictionary development, fluent reading, writing and comprehension were taken into account. The sounds used frequently in Turkish were taken into consideration and sound groups were made according to the frequency of use of sounds.

After the Sound-Based Sentence Method was developed by the Special Commission for the Development of the Turkish Curriculum by the Ministry of National Education Board of Education, of which the author is the Chairman of the Commission for the 1st to 5th Grade, it was tested in 120 pilot schools in nine provinces during the 2004-2005 Academic Year. After gathering successful results within the application, the Sound Based Sentence Method started to be applied throughout the country as of the 2005-2006 Academic Year. As the Sound Based Sentence Method has scientifically important features, this method is still on use today.

The pre-reading and writing education with the Sound Based Sentence Method is carried out together with the five learning areas of Turkish teaching such as listening, speaking, reading & writing, and visual reading. The pre-reading and writing education begin with sounds, and by combining the sounds, meaningful syllables, words and sentences are reached. Individual items are given first, and then the combined larger items are gradually introduced. In other words, it goes from simple to complex, from easy to difficult. Each item taught forms the infrastructure of the next item (Güneş, 2007). This method allows learning to read and write with many and various syllables, words and sentences instead of pre-reading and writing education with a single type, compressed into certain patterns and with a certain number of sentences. The rich content offered to students contributes to development of their basic thinking skills, creativity and intelligence. Since students participate in the process of creating syllables, words, sentences and texts, this method enables them to learn actively and develops creativity. Since each letter corresponds to a sound in Turkish, this method is suitable for the sound structure of Turkish. It is ensured that students become conscious of the sounds they hear. It contributes language development for students (correct pronunciation, fluency, distinguishing sounds, etc.) within their language, mental and social development (MEB, 2005).

Sound/letter groups are made in order to teach letters to students easily and to improve sound and writing awareness. While forming the sound/letter groups, the sounds/letters in the alphabet are ordered from the most used to the least used, the writing and teaching ease of the

letters is given priority, all the sounds/letters in the alphabet are listed as a vowel and a consonant, and continuous and discontinuous consonants are paid attention to in the presentation of consonants. Turkish is a transparent language and there is a one-to-one relationship between sounds and letters. Turkish syllable structure is easy and simple. These features of Turkish were taken into consideration in the Sound Based Sentence Method and the frequently used items in Turkish were given priority. Thus, it is aimed that students learn to read and write effectively at an early age and develop their mental skills along with language.

4. Conclusion, Discussion and Suggestions

In this research based on the sound methods applied in the first literacy teaching, the basic features and usage status of the sound methods were initially determined. Then, attention was drawn to the similarities and differences between the methods. Then, Turkish teaching programs were examined, and sound methods applied in Turkish primary reading and writing teaching were emphasized. At the end of the research, it was revealed that sound methods are very old methods, they are constantly being improved and are still widely used today. In other words, sound methods emerge as a method that maintains its importance in alphabetic languages.

When the development of sound methods is examined, only the sound of letters is taught in the traditional sound method, while the "sound, letter and picture" relationship to be taught in the Frank Laubach Method has been established. In the Phonic Method, sounds are taught with mouth, lip, face, hand & arm movements. In the Jean Qui Rit Method, a sound, an image, a story and a gesture quartet were based, and pre-reading and writing education was taught with sounds, gestures, rhythm, song, fun activities and interesting stories. In the Sound and Gesture Method, each sound is associated with a movement independent of the letters, and the sound is not only an abstract element, but also associated with visual and bodily movement. The Phono Script method was based on the shapes of the letters in the alphabet, and these were taught by making connections with shapes such as circle, triangle, square, rectangle, chain to describe various sounds. 40 symbols of the international phonetic alphabet are used in the Phonetic Alphabet Method. In the Piano Method, pre-reading and writing education begins with music, and sounds are taught with the piano. In the Alpha method, separating spoken words into their sounds and recognizing sounds are done with the Planet of Alphas. Planet of the Alphas is a series of educational tools based on story and card games, where each character has a different voice or "singing", similar to the corresponding letter. In

recent years, since the understanding of primary reading and writing teaching based on frequently used elements in the language has come to the fore, priority is given to frequently used sounds in pre-reading and writing education. In combining sounds, developing sound awareness, and mixed sound methods, literacy teaching begins with sounds.

As a result, all sound methods begin with sounds in pre-reading and writing education. However, in these methods, various activities such as letters, signs, mouth and facial movements, gestures, music, pictures, visuals, rhythm, games, geometric shapes, phonetic alphabet, story, and frequently used sounds are utilized to teach sounds. The sounds are given with interesting and active activities so as to attract the attention of students and ensure their active learning. Thus, pre-reading and writing education process is facilitated. Here, it is tried to improve the basic skills of the students to learn to read and write effectively, quickly and fondly. It is recommended that these practices be used in our country as well, and that the primary literacy teaching process should be supported by effective, interesting, and active activities.

CONFLICT OF INTEREST STATEMENT

The author declares that there is no conflict of interest in this study.

RESEARCH AND PUBLICATION ETHICS STATEMENT

The author declares that research and publication ethics are followed in this study.

AUTHOR LIABILITY STATEMENT

The author declares that s/he has done every step of this work himself / herself.

Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi
Cilt 6, Sayı 2, 179 - 220

DOI: 10.29250/sead.959124

Gönderilme Tarihi: 29.06.2021

Makale Türü: Araştırma

Kabul Tarihi: 15.07.2021

İlkokuma Yazma Öğretiminde Ses Yöntemleri

Prof. Dr. Firdevs GÜNEŞ, Ankara Üniversitesi, firdevs.gunes@gmail.com

Özet: Dünyamızda 1900'li yıllardan günümüze kadar çok sayıda ilkokuma yazma öğretim yöntemi uygulanmıştır. Bunlar harf, ses, hece kelime ve cümle yöntemi gibi sıralanmaktadır. Önceleri ses, harf, hece gibi yöntemler kullanılmış, daha sonra zengin kaynakları olan ve 2000'li yıllardan sonra rafa kaldırılan kelime-cümle yöntemleri uygulanmış, günümüzde ise sese dayalı yöntemlere geçilmiştir. Araştırmalar ses ve sese dayalı yöntemlerin üst düzeyde etkili olduğunu göstermektedir. Bu nedenle son yıllarda çoğu ülkede ses yöntemlerine ağırlık verilmektedir. Bu araştırmada dünyamızda alfabetik dillerde uygulanan ses yöntemleri ile temel özelliklerini belirleme amaçlanmıştır. Bu amaçla 1900' lü yıllardan günümüze kadar uygulanan 20 ses yöntemi saptanmıştır. Bunlardan 14 yöntem seçilmiş, özellikleri, bilimsel temelleri, öğretim süreci ve etkinlikleri belirlenmiş, diğerleriyle benzer ve farklı yönlerden karşılaştırılmıştır. Araştırma sonunda ses yöntemlerinin geçmişten bu yana sürekli geliştirildiği ve yenilendiği, günümüzde yaygın kullanıldığı ortaya çıkmıştır. Ses öğretimiyle başlayan bu yöntemlerde sesleri öğretmek için harf, işaret, ağız ve yüz hareketleri, jestler, müzik, resim, görseller, ritim, oyun, geometrik şekiller, fonetik alfabe, hikâye, sık kullanılan sesler gibi çeşitli etkinliklerden yararlanılmıştır. Öğrencilerin dikkatlerini çekmek ve aktif öğrenmelerini sağlamak için ilginç ve hareketli etkinlikler verilmiş, ilkokuma yazma öğretim süreci kolaylaştırılmaya çalışılmıştır. Bu uygulamalardan ülkemizde de yararlanması önerilmiştir.

Anahtar Sözcükler: Ses yöntemleri, ilkokuma yazma öğretimi, ses etkinlikleri

Künyesi: Güneş, F. (2021). Sound methods in primary reading and writing teaching. İlkokuma yazma öğretiminde ses yöntemleri. *The Journal of Limitless Education and Research, Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi*, 6(2), 179-220. DOI: 10.29250/sead.959124.

Yazar ORCID: 0000-0002-9449-8617

1. Giriş

Günümüzde geçmişini okumak ve geleceğini yazmak için okuma yazma zorunlu olmaktadır. Giderek işaretlerle iletişimin gerçekleştirildiği çağımızda okuma yazmayı bilmemek, dünyada yaşamamak, yok olmak demektir. Bu nedenle ilkokuma yazma öğretimi üzerinde önemle durulmakta ve geleceğin anahtarı olarak görülmektedir. Bilindiği gibi ilkokuma yazma dil, zihinsel ve sosyal gelişiminin temeli olmaktadır. İnsanlar okuma yazma ile öğrenmekte ve kendilerini geliştirmektedir. Bu süreç uzun ve zorlu çabaları gerektirmektedir. İlkokuma yazma öğretimi sadece dil becerilerini değil, düşünme, anlama, araştırma, sorgulama, değerlendirme gibi zihinsel becerileri de geliştirmektedir. Doğuştan zekânın yüksek olması zihinsel becerilerin yüksek olacağı anlamına gelmemektedir. Nitelikli bir eğitim olmadan dil ve zihinsel becerileri geliştirmek güç olmaktadır. Bu nedenle küçük yaşlardan itibaren çocuklara ilkokuma yazmayı öğretmek, temel becerileri geliştirmek, öğrenmeyi yaşam boyu sürdürmek ve geleceklerine yön vermek amaçlanmaktadır.

Dünyamızda 1900'lü yıllardan günümüze kadar çok sayıda ilkokuma yazma öğretim yöntemi uygulanmıştır. Bunlar eğitim yaklaşımlarına, dilin yapısına ve döneme göre değişmiştir. Önceleri harf, ses, hece gibi yöntemler kullanılmış, daha sonra zengin bir tarihçesi olan ve 2000'li yıllardan sonra rafa kaldırılan kelime ve cümle yöntemleri uygulanmıştır. Günümüzde ise sese dayalı yöntemlere odaklanılmıştır. Bu süre içinde uygulanan ilkokuma yazma yöntemleri sürekli tartışılmış, olumlu ve olumsuz yönleri araştırmalarla belirlenmiştir. Bilindiği gibi ilkokuma yazma öğretim yöntemi, öğrencilere ses, harf, hece gibi dil birimlerini öğretmek, okuma yazma becerilerini geliştirmek, değerlendirme süreçleri iyi yönetmek amacıyla bilinçli olarak seçilmekte ve izlenmektedir. Bu nedenle öğretim yöntemini seçerken dilin yapısına uygun olması, öğrenci, öğretmen, okul, araç-gereç, program, süre gibi boyutlara dikkat edilmesi gerekmektedir.

Alanda uygulanan en eski okuma yazma öğretim yöntemleri ses, harf, hece gibi parçadan bütüne giden yöntemler olmaktadır. Bu yöntemler bilimsel yönden Şifreyi Çözme Teorisini temel almaktadır. Anılan teoriye göre kelimeyi okumak için kelimedeki ses, harf, hece gibi küçük dil birimlerini öğrenmek zorunlu olmaktadır. Bu anlayıştan hareketle ilkokuma yazma öğretiminde önce sesler ve harfler öğretilmekte, ardından "ba, be, bi, bu" gibi açık heceler verilmektedir. Daha sonra cümle ve metne geçilmektedir. Bazı yazarlar bu yöntemleri savunmakta bazıları da mekanik, sıkıcı ve pasif bir şekilde okuma yazma öğretimi yapıldığını öne sürmektedir. Ayrıca anlamaya yönelik fazla araştırmaya rastlanmamaktadır. Çeşitli eleştirilere rağmen alanda uzun yıllar uygulandığı görülmektedir.

Okuma alanında 1900'lü yıllara doğru çeşitli araştırmalar yapılmıştır. Bu araştırmalarda okuma sırasında gözün hareketleri incelenmiş ve kelimenin harfler olarak değil bütün olarak tanındığı öne sürülmüştür. Bu sonuçlar üzerine ilkokuma yazma öğretiminde bütünden parçaya giden öğretim yöntemleri gündeme gelmiştir. Eski yöntemlerin tamamen tersi aşamaları içeren bu yöntemlerin temeli Kelimeyi *Bütün Tanıma* teorisine dayanmaktadır. Bu gruba giren yöntemler içinden en çok cümle ve kelime yöntemi alanda yayılmıştır. Çoğu ülkede uygulanmıştır. Cümle yöntemiyle öğretim sürecinde uygun ve ilginç metinler verildiği, öğrencilerin daha hızlı ve etkili öğrendikleri öne sürülmüştür. Bu yöntemde verilen anlamlı cümlelerin öğrencilerin okuma ve anlama becerilerini geliştirdiği iddia edilmiştir. Bu nedenlerle cümle yöntemi bazı eğitimciler tarafından şiddetle savunulmuştur.

Cümle yöntemi Amerika Birleşik Devletlerinde 1950 'li yıllarda uygulanmıştır. Bu yöntemle ilkokuma yazma öğretiminde iyi sonuçlar alınacağı düşünülerek önceleri çok çalışılmıştır. Ancak değerlendirmelerde ulaşılan sonuçların yeterli olmadığı, öğrencilerin okuma becerilerinin istenilen düzeyde geliştirilemediği görülmüştür. Bu konuda 1954 yılında "Johnny Niçin Okumayı Bilmiyor?" başlıklı bir rapor hazırlanmış ve raporda cümle yöntemi ile ilgili bir dizi olumsuzluk dile getirilmiştir. Bu eleştiriler 1960-1970' li yıllarda giderek artmıştır. 1980'li yıllarda Kanada'da yayınlanan bir dergide "Dil Eğitimcileri Cümle Yöntemiyle Okumadaki Başarısızlık Üzerinde Duruyorlar" başlıklı özel dosyada, cümle yöntemi sert bir dille eleştirilmiştir. Fransa'da Fijalkow, "Niçin Kötü Okuyucular Yetiştiriyor?" kitabında cümle yöntemini eleştirmiştir (Fijalkow,2000). Bu eleştiriler 2000'li yıllara kadar gelmiş ve bazı ülkelerde konuyla ilgili araştırmalar yapılmış, cümle yöntemi terkedilerek ses yöntemlerine geçilmiştir.

Benzer gelişmeler ülkemizde de söz konusudur. Atatürk dönemi 1924 ve 1926 İlkokul Müfredatında ilkokuma yazma öğretmek için harf yöntemi öngörülmüştür. Öğretim sürecinde önce harflere yer verilmiş ardından hece, kelime ve cümlelere geçilmiştir. 1930 İlkokul Müfredatında yeni Türk harfleri verilmiştir.1936 İlkokul Müfredatında "*ilk harfler verildikten sonra kelime ve cümleciklere geçilmesi, daha sonra fiş cümleleri oluşturulması*", istenmiştir. Bu fiş cümlelerinden metin oluşturulmuş, daha sonra da çözümlenmeye geçilmiştir. 1948 İlkokul Programında: "*İlk okuma yazmaya, basit cümleler ve kelimelerle başlanacaktır. Zamanla bu cümleler kelimelere, kelimeler hecelere, heceler ise harflere bölünecek; bu çözümlenmeler sonucunda elde edilen kelime, hece ve harflerle yeni cümleler ve kelimeler oluşturulacaktır.*" denilerek, cümle yöntemi verilmiştir. Bu programla uygulamaya konulan cümle yöntemi, 2004

yılına kadar sürmüştür.2004 İlköğretim (1-5.Sınıflar) Türkçe Dersi Öğretim Programı ile Ses Temelli Cümle Yöntemine geçilmiştir.

Ses yöntemleri ile ilkokuma yazma öğretiminin başarısına ilişkin bir dizi araştırma yapılmaktadır. Bu konuda en kapsamlı araştırma ABD’de yapılmıştır. Okullarda kullanılan farklı öğretim yöntemlerinin etkilerini inceleyen 100.000’ den fazla araştırma ile 38 deneysel çalışma yapılmıştır. Bu çalışmalar sonunda “sesle başlayan ve sistemli ses eğitimi” veren ilkokuma yazma öğretim yöntemlerinin üst düzeyde iyi sonuç verdiği ortaya çıkmıştır. Bunun üzerine 2002’den itibaren “ses birleştirme yöntemi” ilkokuma yazma öğretiminde kullanılmaya başlanmıştır. Bu yöntemin başarı durumu 2006 yılında tekrar değerlendirilmiş ve ulaşılan başarı düzeyinin, son 40 yıldan bu yana ulaşılan düzeyin üstüne çıktığı görülmüştür (Armbruster & Osborn, 2001; Béatrix Köhler ve Martin 2002; National Reading Panel, 2000). Benzer araştırmalar İngiltere, Fransa, Almanya, Avustralya, Finlandiya, İsveç, Norveç gibi ülkelerde de yapılmıştır. Hepsinde başarılı sonuçlar alınması nedeniyle ses yöntemleri giderek yayılmıştır.

Öğretmenlerin ilkokuma yazma öğretim yöntemlerini iyi bilmeleri okuldaki çalışmalarını bilinçli yürütmeleri açısından çok önemlidir. Oysa günümüzde çoğu araştırma, inceleme ve yazıda ses ve harf yöntemleri karıştırılmakta ya da birbirinin yerine kullanılmaktadır. Bu yöntemler birbirinden farklıdır. Ancak çoğu kişi ayrıntılarını iyi bilmemektedir. Bazı kaynaklarda ise bilimsel olmayan eleştiriler yapılmakta ve olumsuzluklar dile getirilmektedir. Bunlar hem kuramsal hem de uygulama açısından sorunlara neden olmakta ve eğitimin başarısını olumsuz etkilemektedir. Her yöntemin ilke, teknik ve uygulamaları farklıdır. Öğretmen yetiştirmede bu duruma dikkat edilmeli, mesleki beceriler kazandırırken yöntemler, teknikler, uygulama süreci, ölçme ve değerlendirme iyi öğretilmelidir. Bu anlayıştan hareketle ilkokuma yazma öğretiminde uygulanan ses yöntemlerini belirlemeye yönelik bir araştırma yapma ihtiyacı doğmuştur.

Bu araştırmada alfabetik dillerde kullanılan ses yöntemleri, temel özellikleri, öğretim süreci ve uygulanma durumunu saptamak, ilkokuma yazma öğretimine katkı getirmek amaçlanmıştır. Bu amaçla alandaki yerli ve yabancı kaynaklar incelenmiş, çeşitli dillerde ve ülkelerdeki ses yöntemleri belirlenmiştir. Ardından yöntemlerin bilimsel temelleri ve öğretim uygulamaları üzerinde durulmuş, aşamaları incelenmiştir. Bunlar Türkçe öğretiminde uygulanan ses yöntemiyle karşılaştırılmıştır. Araştırmada aşağıdaki sorulara cevap aranmıştır.

1. İlkokuma yazma öğretiminde uygulanan ses yöntemleri nelerdir?
2. Ses yöntemlerinin temel özellikleri, benzer ve farklı yönleri nelerdir?

3. Öğretim süreci ve kullanılan materyaller nelerdir?

4. Türkçe ilkokuma yazma öğretiminde ses yöntemi nasıl uygulanmaktadır?

2. Yöntem ve Materyal

Araştırmada nitel araştırma yöntemlerinden doküman incelemesi yöntemi kullanılmıştır. Bu amaçla ilkokuma yazma öğretimiyle ilgili basılı ve elektronik olarak yayınlanan kitap, makale, broşür, öğrenci ve öğretmen kitabı ele alınmıştır. Bu kaynaklardaki yöntemler ses yöntemine uygunluk yönüyle incelenmiş ve uygun olanlar araştırmaya dâhil edilmiştir. Araştırma alfabetik dillerde uygulanan ilkokuma yazma öğretim yöntemleriyle sınırlıdır. Araştırma verilerini toplamak için ulaşılan kaynaklardaki ses yöntemlerinin özellikleri, eğitsel ve bilimsel temelleri, nasıl geliştirildiği, hareket noktası, ilk öğretilen ögeler, öğretim süreci, diğer yöntemlerle ortak ve farklı yönleri, yöntemin kullanıldığı yıllar, ülkeler vb. hakkında bilgiler toplanmıştır. Ayrıca yöntemi temsil eden görsel örneklere yer verilmiştir.

3. Bulgular ve Yorumlar

Araştırma sonunda elde edilen bilgi ve bulgular kolay izlenmesi açısından araştırma soru sırasına göre verilmiştir. Böylece ulaşılan bulgular “Ses Yöntemleri ve Temel Özellikleri, Türkçe Öğretiminde Ses Yöntemi” başlıkları altında toplanmış ve yorumlanmıştır.

Alfabetik dillerde ilkokuma yazma öğretiminde uygulanan 100 ‘e yakın öğretim yöntemi bulunmaktadır. Bunlar çeşitli başlıklar altında sınıflandırılmaktadır. Bazı kaynaklarda işlem sürecine göre parçadan bütüne (sentez), bütünden parçaya (analiz) ve karma yöntemler olarak ele alınmaktadır. Bazı çalışmalarda ilkokuma yazma öğretimde temel alınan dil birimine göre adlandırılmaktadır. Örneğin harf yöntemi, ses yöntemi, hece yöntemi, kelime yöntemi, cümle yöntemi gibi. Bazı kaynaklarda ise anlam ağırlıklı yöntemler, etkileşimli yöntemler, doğal yöntemler, bilinçlendirici yöntemler, özel yöntemler gibi sıralanmaktadır. Uzmanlar tarafından geliştirilen yöntemlere özel yöntemler denilmekte ve geliştiren uzmanın adıyla kullanılmaktadır. Bu araştırmada sadece ses yöntemleri ele alınmıştır.

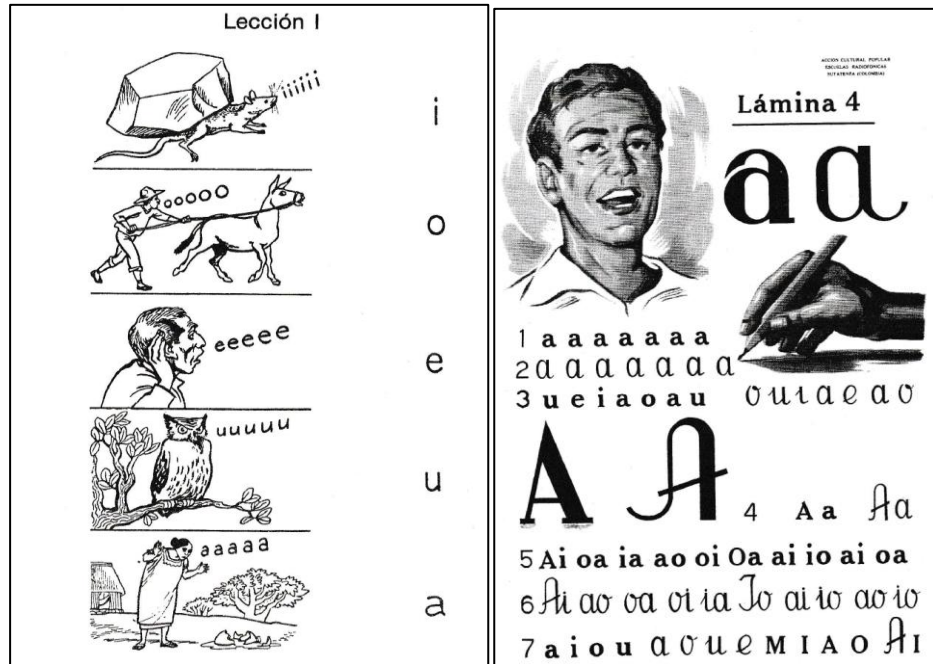
3.1. Ses Yöntemleri ve Temel Özellikleri

Araştırmada dünyamızda 1900 yılından günümüze kadar ilkokuma yazma öğretiminde uygulanan 20 farklı ses yöntemi saptanmıştır. Bunlar eğitsel ve bilimsel temeller, nasıl geliştirildiği, hareket noktası, ilk öğretilen ögeler, öğretim süreci, diğer yöntemlerle ortak ve farklı yönleri, yöntemin kullanıldığı yıllar, ülkeler gibi yönlerden incelenmiştir. İnceleme sonucunda 6 yöntem, ses yerine hece yöntemine daha yakın olması nedeniyle araştırmaya dâhil

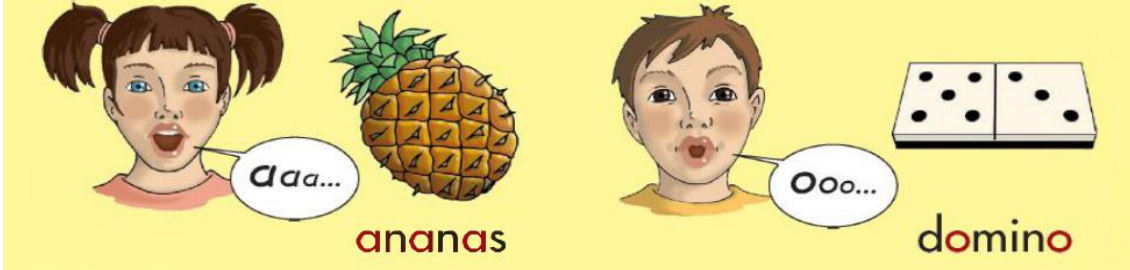
edilmemiştir. Bunlar Taoki Yöntemi, Sami ve Julie Yöntemi, Leo ve Lea Yöntemi, Apili Yöntemi, Boscher Yöntemi ve Ratus Yöntemidir. Geriye kalan 14 ses yöntemi aşağıda verilmiştir.

3.1.1. Geleneksel Ses Yöntemi

Alanda bilinen ve uygulanan en eski ses yöntemidir. Bu yöntemde ilkökuma yazma öğretimine seslerle başlanmakta ve alfabetik sıra izlenmektedir. Yani alfabedeki ilk harften başlanarak son harfe kadar sırayla her harfin sesi öğretilmektedir. Sesler öğretildikten sonra hece ve kelimelere geçilmektedir. Bazı uygulamalarda önce a,e,i,u,ö gibi sesli harfler verilmekte ardından sessiz harflere geçilmektedir. Sesli harflerin adı ile sesi aynı olduğundan öğretilmesi kolay olmaktadır. Ancak sessiz harflerin adı ile sesi farklıdır. Örneğin “b” harfinin adı (be) sesi ise [bbb] dir. Bu nedenle harfin sesi öğretilmektedir. Saydam olmayan opak dillerde sesler farklı harflerle yazıldığından aynı sesi veren diğer birimler de öğretilmektedir. Örneğin Fransızca’da [o] sesi “o, au, eau ve eaux,” [i] sesi “i ve y” ile verilmektedir. Fransızcada 36 ses 130 farklı şekilde yazılmaktadır. Dildeki bütün sesler öğretildikten sonra hecelere geçilmektedir. Türkçe gibi saydam dillerde ses öğretimi daha kolay olmakta, 29 ses 29 harfle öğretilmektedir. Ancak opak dillerde öğrencinin zihni karışmaktadır. Hece aşamasında ise önce açık heceler öğretilmekte ve hece tablosu verilmektedir. Ardından kelime ve cümlelere geçilmektedir. İlkokuma yazma öğretim sürecinde defalarca tekrar ve alıştırmaya yapılmaktadır. Bu tekrarlar öğrencilerde bıkkınlık yaratmaktadır (Gray, 1975; Güneş, 1997, 2019; Hamadache & Martin, 1988; Neijs, 1961). Ses öğretimiyle ilgili aşağıda farklı alfabe kitaplarından alınan üç örnek verilmektedir.

Bu yöntemde sesler, aşağıdaki örnekte olduğu gibi ağız, dudak, damak, diş ve gırtlaktan çıkış sırasındaki yüz hareketleriyle birlikte verilmektedir (Hamadache ve Martin, 1988; Neijs, 1961). Öğrenci aynı ağız hareketlerini uygulayarak sesleri öğrenmeye çalışmaktadır.

3.1.2. Frank Laubach Yöntemi

Geleneksel ses yöntemine ilişkin eleştirileri azaltmak ve öğretim sürecini kolaylaştırmak için farklı yöntemler geliştirilmiştir. Bunlardan biri de Frank Laubach tarafından geliştirilen ses yöntemidir. Bu yöntemde “ses, harf ve resim” ilişkisi kurularak ilkökuma yazma öğretilmiştir. Bazı kaynaklarda “Laubach Tekniği” de denilen bu uygulamada ses, harfin şekli ve harfin şekline benzeyen bir nesnenin resmi ve kelimenin ilk sesi ilişkilendirilmiştir (Gray, 1975; Güneş, 1997, 2019; Hamadache & Martin, 1988; Macero, 2011). Örneğin Fransızca [o] sesi, “orange” (portakal) resmi ile verilmekte, portakalın çevresi çizilerek hem portakalın şekli hem portakal (orange) kelimesinin ilk sesi, hem de harfin şekline dikkat çekilmiştir. Böylece ses, sesle başlayan kelime, harf ve resim arasında bağ kurulmuştur. Bu yöntemle ilgili aşağıda iki örnek verilmektedir. İlk örnekte “a” harfi ile ağız ve şekil ilişkisi kurulmaktadır. İkinci örnekte kuş “b” şeklinde çizilmiş, b sesi, b harfi ve “bird” kelimesi arasında ilişki kurulmaktadır (Macero,2011).

Pələjaran 1			
		a a	a a
		bapa ba	ba ba
		dada da	da da
		faridah fa	fa fa
		gajah ga	ga ga

Lesson 1			
		bird	b b
		cup	c c
		dish	d d
		fish	f f
		girl	g g
		hand	h h

Bu yöntemle ilgili Türkçe ilkokuma yazma kitaplarında bazı örnekler görülmekte ancak bunlar yanlış verilmektedir. Örneğin Türkçe ilkokuma yazma öğretim kitaplarında [o] sesi öğretilirken simit resmi verilmekte, sadece harf ile simit şekli arasında ilişki kurulmaktadır.

3.1.3. Fonomimik Yöntemler

Kavram olarak "fonomi" kelimesi "seslerinin mimik ve jestlerle temsil edildiği bir öğretim süreci" olarak ele alınmaktadır. Bu yöntemlerde sesler, ağız, dudak, yüz, el, kol gibi hareketlerle verilmektedir. Bu nedenle bunlara fonomimik yöntem (methode phonomimique) denilmektedir. Fonomimik yöntem tamamen sese dayanan geleneksel ses yöntemini daha ilginç ve yararlı hale getirmek için geliştirilmiştir. İlk fonomimik okuma yazma öğretim yöntemi Augustin Grosselin tarafından geliştirilmiştir. Augustin Grosselin 1800-1870 yıllarında fonomimik alfabesini geliştirmiş ve bu yöntemi uygulamaya koymuştur. Bu yöntemle önce kendi çocuklarına ilkokuma yazma öğretmiş, daha sonra anaokulları ve ilkokullarda kullanılmaya başlanmıştır.

Louis Auguste Bourguin, 1871 yılında "Manuel Complet de la Phonomimie" adıyla Fonomimik Yöntemin el kitabını hazırlamıştır (Bourguin,1871).Bu kitapta yöntemin ayrıntılı açıklaması örneklerle verilmiştir. "Sesin mimikleri" anlamına gelen bu yöntemde hem ses hem işaretler kullanılmaktadır. Bu yöntemle normal öğrencilerin yanı sıra sağır ve dilsiz öğrenciler de sınıf etkinliklerine aktif katılmakta ve kolayca ilkokuma yazma öğrenmektedir. Sınıfta öğrencilerin sesleri pasif tekrarlamak yerine göz ve kulaklarını kullanarak, her sesin karşılığı olan işaretleri yapması ve öğrenme sürecine aktif katılması öngörülmektedir. Ses, söz ve jestler birleşmekte ve öğrencinin dikkati çekilmektedir. Bu yöntem daha sonraki yıllarda Marie Pape-Carpentier tarafından anaokullarında uygulanmış ve başarılı sonuçlar alınmıştır (Bourguin, 1871). Aşağıda Augustin Grosselin Fonomimik yöntem alfabesinden iki örnek verilmektedir.

3.1.4. Jean Qui Rit Yöntemi

Bu yöntem Marie-Brigitte Lemaire tarafından geliştirilmiştir. Fransa'da ve birçok ülkede uzun yıllardır uygulanan bir ilkokuma yazma öğretim yöntemidir. Fonomimik yönteminin mucidi Augustin Grosselin'in çalışmalarından esinlenmiştir. Öğretim sürecinde çocukların ihtiyaçlarına uygun hareket etme, gülme, şarkı söyleme, kendini ifade etme gibi etkinliklere öncelik verilmiştir. İnsan beyninin her iki yarım küresini uyarak sağlam ve kalıcı öğrenmeyi amaçlayan bir yöntemdir. Genel olarak fonomimik yöneme benzemektedir. Öğretim süreci bir ses, bir görüntü, bir hikâye ve bir jest dörtlüsüne dayanmaktadır. İlkokuma yazma öğretiminde jestler, ritim, şarkı, eğlenceli etkinlikler, etkili, dikkat çekici ve ilginç hikâyeler verilmektedir. Bunlar çocuğun enerjisini yönlendirmeye ve dikkatini sürdürmeye katkı sağlamaktadır.

İlkokuma yazma öğretimine bir hareket yapan çocuk resmiyle başlanmaktadır. Resimdeki çocuğun bu hareketi neden yaptığı açıklanmakta ve kısa bir hikâye anlatılarak öğretilecek ses tanıtılmaktadır. Ses bir hikâyeden öğrenilmektedir. Bir başka ifadeyle bu yöneme bir çocuk resmiyle başlanmakta, resimde görülen harekete dikkat çekilmekte, resimle ilgili hikâye anlatıldıktan sonra ses tanıtılmakta ve sesle ilgili hareketlerle yazı üzerinde durulmaktadır. Öğrencilerin ritim ve hareket becerilerini geliştirmek için her gün 15 dakika “şarkı ve hareket” çalışması yapılmaktadır. Hareket öğrencinin ilgisini çekmekte ardından yazma çalışmalarına geçilmektedir. Daha sonra çubuk, çizgi, eğik çizgiler yapılmakta, çocuğun yazma becerileri geliştirilmeye çalışılmaktadır. Bu süreçte şarkılara ve hareketlere yer verilmektedir. Böylece aktif, neşeli ve canlı bir ortamda, görseller, sesler, şarkılar ve hareketlerle çocuğun yeni sesleri öğrenmesine çalışılmaktadır. Hareket, ritim, şarkı ile çocuğun gelişimi dengelenmektedir. Bu yöntem özel tekniklerle çocuğun sesleri keşfederek öğrenmesine katkı sağlamaktadır (Pédagogie Jean Qui Rit, 2021). Aşağıda jest yapan çocukların resimlerinde örnekler verilmektedir.

Jean Qui Rit yöntemi Fransa'da çok sayıda okulda uygulanmış, normal ve kaynaştırma öğrencilerinde önemli başarılar sağlamıştır. Ardından Belçika, Kanada, Antiller, Portekiz ve bazı Afrika ülkelerinde uygulanmıştır. 1968 yılından bu yana Portekizce, İtalyanca, İngilizce gibi çeşitli dillere çevrilmiş ve halen çoğu okulda uygulanmaktadır (Pédagogie Jean Qui Rit, 2021).

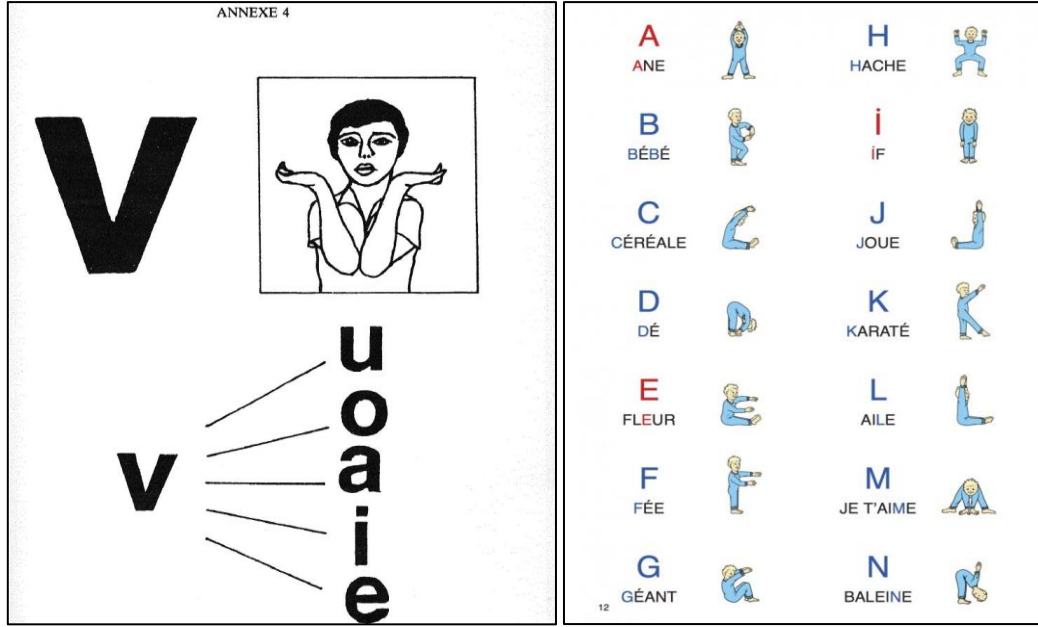
3.1.5. Ses ve Jest Yöntemi

Alanda kullanılan bir başka ses yöntemi olan Ses ve Jest Yöntemi (méthode phonétique et gestuelle) olmaktadır. Bu yöntem Suzanne Borel-Maisonny tarafından geliştirilmiştir. Üç temel işleme dayanmaktadır. Bunlar ses (duyulan), harf (görülen) ve söz (söylenen) olmaktadır. Her ses, harflerden bağımsız olarak bir hareketle ilişkilendirilmektedir. Örneğin [o] sesi için bir hareket vardır. Aynı hareket, [o] sesinin au, eau, os, ô, ault gibi farklı yazılışları için de kullanılmaktadır. Sesle ilişkilendirilen bu hareketler, harfleri zihne yerleştirme, sabitleme, okumayı öğrenirken soyut olan sesleri görselleştirme ve somutlaştırma fırsatı vermektedir. Bu yöntemde ses sadece soyut bir öge değil, aynı zamanda görsel ve bedensel bir harekete sahiptir.

İlkokuma yazma öğretiminde önce bir sesin ne olduğu ve nereden geldiğinin farkına varma çalışması yapılmaktadır. Bu aşamada çocuk nefes almayı ve farklı sesleri telaffuz etmeyi öğrenmektedir. Bedeninde fiziksel olarak neler olup bittiğinin farkına varması istenmektedir. Örneğin dilin konumu, ağız veya burun titreşimleri gibi. Suzanne Borel-Maisonny'ye göre bu adım kesinlikle gereklidir. Ardından sesle ilişkilendirilen jest, daha sonra yazılı harfi ve bu sesi üretmek için gerekli olan hareket ilişkisi kurulmaktadır. Özellikle öğrenme veya dikkat bozukluğu olan çocuklarda sesleri tanımaya yardımcı olmaktadır. Hareket aynı zamanda sesin yoğunluğunu ve süresini de belirtmektedir. Böylece diğer aşamalara geçilmektedir (Avanzini, 1996; Delangle, 1995; Kremer & Lederlé, 2007).

Okumayı aşamalı öğrenme söz konusudur. Her derste çocuk aynı sesin tüm yazımlarını ve onunla ilişkili hareketleri öğrenmektedir. Her hareket, yazılan harfe karşılık gelen sesle ilişkilendirilmektedir. Bu uygulama ile sesleri öğrenme daha kolay olmakta, çocuklar seslerle hareketleri birlikte yapmaktadır. Hareketli, aktif ve canlı uygulamalarla ilkokuma yazma öğretilmektedir. Suzanne Borel-Maisonny, sonraki yıllarda sağır ve işitme engellilerin yanı sıra dil bozukluğu olan çocukları iyileştirmek için bu yöntemden yararlanmış. Çok geçmeden 1961 yılında Roger-Henri Bordesoules disleksi sorunu ile savaşmak için Bordesoules Yöntemini geliştirmiştir. Bordesoules Yönteminde bu yöntemin özelliklerinden yararlanmış (Kremer & Lederlé, 2007).

Ses ve jest yönteminde sesler öğrencilere el, kol ve vücut hareketleriyle öğretilmektedir. Aşağıdaki resimde çeşitli hareketler gösterilmekte ve kollarla "v" harfi çizilmektedir (Hamadache ve Martin,1988; Kremer & Lederlé, 2007).

3.1.6. Fono Script Yöntem

Ses yöntemlerinden biri olan Fono Script Yöntem, Hayes tarafından geliştirilmiştir. Bu yöntemde Hayes, alfabedeki harflerin şekillerini esas alarak, onların çeşitli sesleri anlatacak şekilde daire, üçgen, kare, dikdörtgen, zincir vb. şekillerle bağlantısını kurmakta ve sesleri bu şekilde öğretmektedir (Hamadache ve Martin, 1988). Çok yaygın olmamakla bazı okullarda uygulanmıştır.

3.1.7. Fonetik Alfabe Yöntemi

Fonetik alfabe yönteminde uluslararası fonetik alfabenin 40 sembolü kullanılarak öğrencilere ilkokuma yazma öğretilmektedir. Bir başka ses yöntemi olan Psiko-fonetik yöntem ise öğrencinin dikkatini metin üzerine çekmek için kullanılan bir yöntemdir (Hamadache ve Martin, 1988; Neijs, 1961). Aşağıda uluslararası fonetik alfabenin sembolleri verilmektedir.

3.1.8. Ses-Hece Yöntemi

Hece yöntemi, ses yöntemlerinin bir parçası olarak ele alınmakta ve "sentetik yöntem" olarak da adlandırılmaktadır. Antik Yunan'dan bu yana yazılı (harf) ve sözlü (ses) işaretlerle okumaya başlamayı destekler. Ses ile onun grafik temsili harf arasında bir ilişki kurmak ilk önce öğrencinin işidir. Harfler tanımlandıktan sonra, heceleri ve ardından kelimeleri oluşturmak için birbirleriyle ilişkilendirilir. Bu ünlü "BA, BA" yöntemidir. Bu yöntem 19. yüzyılda en parlak dönemini yaşamıştır. Bu yöntemde önce çocuklara harflerin sesi öğretilir. Ardından çocuk bir ünsüzü bir sesli harfle birleştirir. Örneğin a ile b harfi, "ba" sesini verir. Çocuklar açısından iki sesi birleştirmeyi başarmak çok önemlidir. Çocuk ses birleştirmeyi anladıktan sonra, baba, bebe gibi basit kelimeler yapmak için bu harfleri uygulamaya devam etmektedir. Giderek daha karmaşık hecelere veya birkaç harften oluşan bir sese ulaşmaktadır. Bu yöntemle çocuk hiç görmediği bir kelimeyi rahatlıkla okuyabilir, çünkü her harfin sesini bilmektedir. Okuma öğretim sürecinde çok sayıda kitaptan yararlanılmakta ve olumlu sonuçlar alınmaktadır (Stercq,2006).

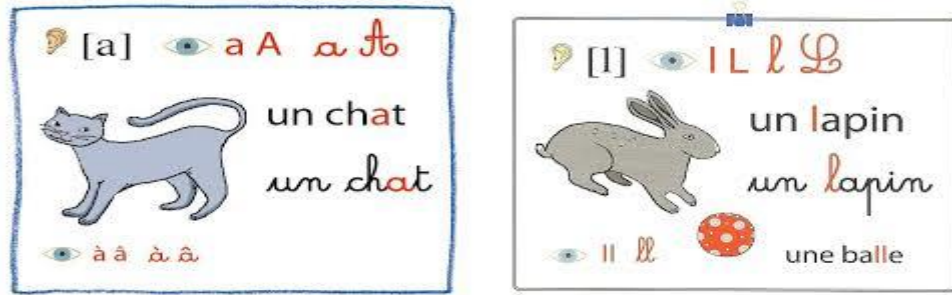
3.1.9. Karma Ses Yöntemleri

Karma ses yöntemlerinde önce anlamı bilinen bir kelime sözlü olarak verilmekte, bu kelime hece ve seslerine ayrılarak öğretilecek ses tanıtılmakta, seslerle harfler arasında bağ kurulmaktadır. Bu yöntemler alanda kelime (semi-globales), karma (mixte) ve bütünleştirici (intégratives) yöntem olarak bilinmektedir (Güneş,2019). İngilizce analytic phonics, Fransızca méthode mixte denilmektedir. Hareket noktası sözlü bir kelime anlamıyla birlikte öğretilmekte, daha sonra çözümlenerek seslerine ayrılmaktadır. Örneğin "el" = e – l gibi.

Bu yöntemde başlangıçta hızlı ilerlemek için çocuklara resimli kelimeler verilmektedir. Verilen kelimelerin önce resimleri incelenmekte ardından sesleri üzerinde durulmaktadır. Öğretim sürecinin başında çocuğa ezbere öğrendiği bir dizi kelime sunulmaktadır. Bu aşama iki haftadan üç aya kadar sürmektedir. Bu aşamayı harf ve sesin geleneksel olarak öğretildiği sentez

aşaması takip etmektedir. Bu aşamada sesler ve harfler birleştirilmekte, hece ve kelimelere ulaşılmaktadır. Bu yöntem ilkokuma yazma öğretiminde öğrenilen kelimeler, heceler ve sesleri keşfetmek için kullanılmaktadır. Böylece yeni kelimeleri tanımak ve okumak kolay olmaktadır. Görüldüğü gibi karma yöntem sentetik bir yöntem değildir. Kelimeden harfe gittiği ve farklı harflerle eşleşen sesleri okumaya yaklaştığı için analitik bir yöntemdir. Bu yöntem Fransa'da 2006 yılına kadar 30 yıl kullanılan tek yöntem olmuştur (Nathan,1990).

Aşağıda bu yöntemle ilgili iki örnek verilmektedir. Fransızca'da karma (mixtes) yöntemle sesler önce öğrencinin bildiği kelimeler içinde verilmektedir. Kedi (chat) kelimesi ile "a" sesi, tavşan (lapin) kelimesiyle "l" sesi verilmektedir. Seslerin öğretimi bu şekilde sürdürülmektedir (Nathan,1990).

Karma ses yöntemleri İngiltere, İrlanda, Hindistan, Finlandiya, Lübnan ve İsviçre'de diğer yöntemlerle (hece-kelime yöntemleriyle) birlikte kullanılmıştır. Portekiz ve İran'da fonetik, Lüksemburg'da fonomimik, İtalya'da fonetik alfabe şeklinde uygulanmıştır. Vietnam'da 1945-1977, Jamaika ile Peru'da 1960'lı yıllarda Çin'de ise 1950-1980 yılları arasında kullanılmıştır. Türkçe şeffaf bir dildir. Ses ve harfler arasında birebir ilişki vardır. Her ses bir harfle, her harf bir sesle okunmakta ve yazılmaktadır. Bu nedenle Türkçede ses yöntemiyle harf yönteminin aşamaları birbirine benzemekte ve çoğu zaman karıştırılmaktadır.

3.1.10. Piyano Yöntemi

Piyano Yöntemi (lecture piano), Profesör Sandrine Monnier-Murariu tarafından 1990 yılında geliştirilmiş ve Fransız uzmanlarınca okullarda uygulanması önerilmiştir. Bu yöntemde ilkokuma yazma öğretimine müzikle başlanmaktadır. Profesör Sandrine Monnier-Murariu'ya göre "okumak aynı zamanda müzik yapmak demektir. Piyano üzerinde bir nota çalmak bir dizi nota çalmak, notalar arasında uyum sağlamak ve bir melodi oluşturmak..." Sesler de notalar gibidir. Öğrencilere sesler notalar gibi verilmektedir. Sesler nota söyler gibi tek başına ya da grupta söylenmektedir. Daha sonra bunlar birleştirilmekte ve hecelere geçilmektedir. Yöntemin

hareket noktası piyano ile sesleri vermek ve sesleri notalar gibi öğretmektir. Çocuklar piyanonun tuşlarına dokunmayı, sesleri çıkarmayı ve şarkı söylemeyi çok sevmektedir. Böylece sesler daha somut ve kolay öğrenilmekte, birleştirilerek hecelere geçilmektedir. Ses harf birleştirmeyi kolaylaştırmak için her harf bir renk ile sunulmaktadır. Sesli harfler siyah, diğerleri renkli verilmektedir. Renkler öğrencilerin dikkatini çekmekte ve okumayı kolaylaştırıcı olmaktadır. Ayrıca ses harf birleştirmelerini anlamlandırmak için resimler kullanılmaktadır (Monnier-Murariu, 2017).

Ses öğretiminde önce kolay ünlüler verilmekte ardından ünsüzlere geçilmektedir. Ses birleştirme işlemleri piyano üzerinde tuşlarla öğretilmektedir. Öğrencinin sesleri birleştirmek için bir siyah ve bir renkli tuşa basması istenmektedir. Bu süreçte piyano tuşları üzerinde harflerin yazılı olması ses- harf eşleştirmeyi kolaylaştırmaktadır. Bu anlayışla hazırlanan yöntemde çok sayıda etkinlik verilmektedir. Çocuklar piyano eşliğinde hem şarkılar söylemekte hem de sesleri öğrenmektedir.

3.2.11. Alfa Yöntemi

İlkokuma yazma öğretiminde uygulanan ses yöntemlerinden biri de Alfa (Les Alphas) yöntemidir. Bu yöntem çocuklar için eğlenceli bir şekilde ele alınmakta ve öğretim yılı boyunca üç temel beceri geliştirilmeye çalışılmaktadır. Bunlar;

1. Sağlam bir ses bilinci (fonolojik farkındalık) geliştirme,
2. Alfabetik ilkeleri keşfetme,
3. Ses-harf ilişkilerini kazandırma, olmaktadır.

Alfa yöntemi bu becerileri kazandırmak için çocuğun sahip olduğu ön bilgilere yani sözlü dile dayanmaktadır. Çocuğun önce sözlü kelimelerin yapısını anlaması, kelimenin ses bilgisini keşfetmesi gerekmektedir. Çocuk sözlü olarak sesleri tanımlayabildiği ve alfabetik ilkeleri anladığı andan itibaren ses-harf eşleştirme öğretimine başlanmaktadır.

Günümüz araştırmaları, ses bilincinin okumayı öğrenmede önemli olduğunu, sistemli bir öğrenmeyi gerektirdiğini göstermiştir. Ses bilinci gelişiminin doğrudan alfabetik işaretlerin öğrenilmesiyle bağlantılı olduğu ortaya çıkmıştır. İncelenen beceriler arasında, sözleri sesbirimler halinde analiz etme becerisi, okuma becerisiyle güçlü şekilde ilişkili olmaktadır. Bu nedenle okumaya başlamadan önce öğrencinin bildiği sözlü kelimelerde sesi hissetme, sesin yerini bulma (kelimenin başında, ortasında ya da sonunda), sesi ayırma ve birleştirme çalışmaları yapılmaktadır.

Alfa yönteminde sözlü kelimeleri seslerine ayırma ve sesleri tanıma, kahramanları harf şeklinde olan ve 'sesler çıkararı' Alfaların Gezegeni (la planete des Alphas) ve anlattıkları hikâyelerle gerçekleştirilmektedir. Alfaların Gezegeni her karakterin farklı bir ses ya da "şarkı söylediği", ilgili harfe benzediği, hikâye ve kart oyunlarına dayalı bir dizi eğitim aracını içermektedir. Dilin hem şekli hem de sesi, komik küçük varlıklar görünümüne bürünen sesler/harfler, alfabetik ilkelerin somutlaşmış örneğini temsil etmektedirler. Öğretmen çocuğun hikâyede karşılaştığı tüm Alfaları, ünlü ve uzun ünsüzleri özelliklerine göre tanımasını ve isimlendirmesini sağlamaktadır. Çocuklar hikâyedeki her karakterin seslerini, isimlerini ve görsellerini ilişkilendirmeyi öğrendikten sonra bir sonraki aşamaya yani harf-ses ilişkilendirmeye geçilmektedir.

Alfa yöntemi ses yöntemi olmakla birlikte hece yöntemine benzer yönlere sahiptir. İki tür ses yöntemi vardır. Birincisi sentetik fonik yöntem yani ses birleştirme yöntemi, ikincisi ise analitik fonik yöntem, yani ses çözümlene yöntemidir. Sentetik fonik yöntem seslerin harflere dönüştürülmesi, ardından hece ve kelimeler oluşturmak için sesleri birleştirmeyi içermektedir. Oysa Alfa yöntemi analitik fonik yöntem yani ses çözümlene yöntemidir. Hareket noktası dilin seslerini, ses birimlerini, hangilerinin yazı birimlerle ilişkilendirme, bu sesi yazmanın farklı yolları, sonra kelime ve cümlelerdeki sesleri ele almaktadır. Bu nedenle Alfa yöntemi, harflerle eşleştiği sese göre okumayı ele almakta ve kazanılması gereken ses bilinci yani fonolojik farkındalık üzerinde durmaktadır. Bu yönüyle alfa yöntemi okumada ses bilincinin zorunlu temel bir beceri olduğunu gösteren son yirmi yılın bilimsel bulgularına dayanmaktadır (Alphas,2018; Güneş, 2019).

3.1.12. Sık Kullanılan Sesler Yöntemi

Günümüzde öğrencilerin okuma becerilerini geliştirmek amacıyla dilde sık kullanılan seslere ağırlık verilmektedir. Dil ve beyin araştırmalarını temel alan bu yaklaşım çoğu ülkede uygulanmaktadır. Stanislas Dehaene, Caroline Huron, J.Morais,Liliane Sprenger-Charolles, J.C. Ziegler, U. Goswami gibi dil ve beyin araştırmacılarının çalışmalarıyla *"İlkokuma yazma öğretiminde uygulanacak öğretim ilkeleri"* belirlenmiştir. Bu ilkelerin amacı çocukların ses ve harfleri hızlı bir şekilde tanınması, eşleştirmesi, yazıları doğru anlaması, okuma becerilerini geliştirmesi, zihinsel kaynaklarını etkili kullanması ve kendisini geliştirmesidir. Bu ilkeler *"alfabetik işaretleri öğretme, mantıklı ve sistemli ilerleme, okuma yazma becerilerini geliştirme, nitelikli etkinlikler hazırlama, metinleri çocuk düzeyine uyarlama"* olarak sıralanmıştır. Okuma yazma becerilerini geliştirmek için öğrencilere verilecek ses, harf, hece, kelime ve cümlelerin dikkatle seçilmesi ve sık tekrarlanan dil birimlerine öncelik verilmesi gerektiği vurgulanmıştır (Dehaene, 2011). Böylece ilkokuma yazma öğretiminde dilde sık kullanılan öğelere öncelik verme anlayışı ön plana çıkmıştır. Bu anlayışla İngilizce, İspanyolca, Almanca, Fransızca gibi dillerde sık kullanılan ses, harf, hece ve kelime listeleri oluşturulmaktadır. Alfabetik bir dil olan Türkçede de sık kullanılan ses, harf, hece ve kelime listelerine ihtiyaç duyulmaktadır.

Türkçe öğretim programlarında 2005 yılından bu yana ilkokuma yazma öğretmek için ses ve harflerin sırası verilmektedir. Hece ve kelimelerin öğretiminde de bu sıralama izlenmektedir. Bu sıralamanın her programda değiştirildiği, 2005, 2015 ve 2017 Türkçe öğretim programlarında farklı olduğu görülmektedir. Bu durum Türkçe öğretim programlarında ses, harf ve hecelerin kullanım sıklığı ve öğretim kolaylığının dikkate alınmadığını ortaya koymaktadır. Ayrıca bu

sıralamanın bilimsel çalışmalara uygun yapılmadığı görülmektedir. Oysa çoğu dilde kullanım sıklığını belirlemek için kapsamlı araştırmalar yapılmakta, ses, harf, hece, kelime gibi dil birimleri çok kullanılandan aza, kolaydan zora doğru sıralanmaktadır. Ülkemizde bu tür araştırmalar yok denecek kadar az sayıda olmaktadır. Alandaki mevcut çalışmalar da genellikle kelime sıklığını belirlemeye yöneliktir.

Türkçede kullanılan seslerin sık kullanım durumunu belirlemek, ilkokuma yazma öğretiminde verilecek harflerin sıralamasını yapmak için Güneş ve Işık (2018) tarafından bir araştırma yapılmıştır. Sınırsız Eğitim ve Araştırma Derneği tarafından desteklenmiş bu çalışmada Türk Dil Kurumu Türkçe Sözlükteki (2011) 110.452 kelime ile Kişi Adları Sözlüğündeki 9699 kelime olmak üzere toplam 120.151 kelimedeki 788.316 harf incelenmiştir. Araştırma sonunda Türkçedeki bütün harfler en sık kullanılanı en az kullanılanı doğru sıralanmış ve “aekil mrntı suydo büşz gçph cvğöfj” sıralaması ortaya çıkmıştır (Güneş ve Işık,2018).

3.2.13.Ses Birleştirme Yöntemleri

Günümüzde yapılan araştırmalar ve bilimsel incelemeler, ilkokuma yazma öğretiminde ses birleştirme yönteminin önemli olduğunu göstermektedir. Araştırmacılar “okuma sürecinde yazılı dili anlamak için seslerle harfler arasında bağ kurmanın zorunlu olduğunu” açıklamaktadır. Bu nedenle uzmanlar düzenli ses veren ilkokuma yazma öğretimi anlayışına odaklanmaktadır.

Ses birleştirme yöntemleri bazı ülkelerde “phono-synthétique, synthetic phonics” adıyla uygulanmaktadır. Ülkemizde uygulanan Ses Temelli Cümle Yöntemi bu yöntemlere yakındır. Ses birleştirme yöntemleri eski ses yöntemlerinden farklıdır. Bu yöntemle ilkokuma yazma öğretiminde önce dilin temel yapısı üzerinde durulmaktadır. İlkokuma yazma öğretiminde ses, harf, hece, kelime gibi dilde sık kullanılan öğelere öncelik verilmektedir. Öğretim sürecine en sık kullanılan bir sesli harfle başlanmakta ardından sessiz harf verilmektedir. Sessiz harflerin öğretilmesinde sürekli sessizlere öncelik verilmektedir. Bu yöntemde sesli ve sessiz harflerin sıklık durumuna göre sıralaması yapılmakta, ardından seslerle harfler arasında eşleştirme yapılmaktadır. Öğretilen sesler birleştirilerek heceler oluşturulmakta, hecelerden kelimelere ulaşılmaktadır. Hece öğretiminde dilde sık kullanılan basit ve açık hecelere öncelik verilmekte ardından karmaşık ve zor hecelere geçilmektedir. Öğretim sürecinde verilecek kelimelerin sık kullanılması, işlek hecelere sahip olması, kısa, tek ve somut anlamlı olmasına dikkat edilmektedir. Derslerde öğrenilen her öge diğeriyle birleştirilmekte ve hece ve kelimelere ulaşılmaktadır. Öğretim sürecinde öğrencinin aktif ve anlamlı öğrenmesi için çeşitli ve zengin örneklerle

desteklenmektedir. Bu uygulamalarla öğrencinin sadece dil becerilerini değil zihinsel ve sosyal becerilerini de geliştirmeye çalışılmaktadır (Güneş, 2019).

3.2.14. Ses Temelli Cümle Yöntemi

Ülkemizde 2004 yılında Türkçe (1-5.Sınıflar) Öğretim Programı ile birlikte Ses Temelli Cümle Yöntemi uygulanmaya başlanmıştır. Bu yöntem çoklu zekâ, yapılandırıcı yaklaşım, beyin temelli öğrenme, öğrenci merkezli öğrenme, bireysel farklılıklara duyarlı öğretim, tematik yaklaşım, gibi yaklaşım ve modellere dayalı olarak geliştirilmiştir. Geliştirme sürecinde ilkokuma yazma öğretimi alanında son yıllarda ön plana çıkan teori, yaklaşım ve araştırmalar temel alınmıştır. Ayrıca ses bilinci, alfabetik ilişkileri keşfetme, alfabetik ilkeleri yapılandırma, kelime tanıma, zihinsel sözlük geliştirme, akıcı okuma, yazma ve anlama gibi öğrenme alanları dikkate alınmıştır. Türkçede sık kullanılan seslerden hareket edilmiş ve ses grupları seslerin kullanım sıklığına göre yapılmıştır.

Yazarın Komisyon Başkanlığını yaptığı MEB Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı, 1-5. Sınıflar Türkçe Öğretim Programını Geliştirme Özel İhtisas Komisyonunca, Ses Temelli Cümle Yöntemi geliştirildikten sonra 9 ilde 120 Pilot okulda 2004-2005 öğretim yılı boyunca denenmiştir. Uygulamanın başarılı sonuçlar vermesi üzerine Ses Temelli Cümle Yöntemi 2005-2006 öğretim yılından itibaren ülke genelinde uygulanmaya başlanmıştır. Böylece Ses Temelli Cümle Yöntemi, bilimsel yönden önemli özelliklere sahiptir. Bu yöntem günümüzde de uygulanmaktadır.

Ses Temelli Cümle Yöntemiyle ilkokuma yazma öğretimi, dinleme, konuşma, okuma yazma, görsel okuma gibi Türkçe öğretiminin beş öğrenme alanı ile birlikte yürütülmektedir. İlkokuma yazma öğretimine seslerle başlanmakta, sesler birleştirilerek anlamlı hece, kelime ve cümlelere ulaşılmaktadır. Önce küçük öğeler verilmekte giderek büyük öğelere geçilmektedir. Yani basitten karmaşığa, kolaydan zora doğru gidilmektedir. Öğretilen her öğe bir sonraki öğenin alt yapısını oluşturmaktadır (Güneş, 2007). Bu yöntem tek tip, belirli kalıplara sıkıştırılmış ve belirli sayıdaki cümlelerle ilkokuma yazma öğretimi yerine çok sayıda ve çeşitli hece, kelime, cümlelerle, okuma yazma öğrenmeye izin vermektedir. Öğrencilere sunulan zengin içerik, onların temel düşünme becerilerini, yaratıcılıklarını ve zekâ alanlarının gelişimine katkı sağlamaktadır. Öğrenciler hece, kelime, cümle ve metin oluşturma sürecine bizzat katıldıklarından bu yöntem öğrencilerin aktif öğrenmelerini sağlamakta ve yaratıcılığı geliştirici olmaktadır. Türkçede her harf bir sesi karşıladığından bu yöntem Türkçenin ses yapısına uygundur. Öğrencilerin duyduğu ve çıkardığı seslerin bilincine varması sağlanmakta; öğrencilerin

dil gelişimine (doğru telâffuz, akıcılık, sesleri ayırt etme vb.) katkıda bulunmaktadır. Öğrencilerin dil, zihinsel ve sosyal gelişimine katkı sağlamaktır (MEB, 2005).

Öğrencilere harfleri kolay öğretmek, ses ve yazı bilincini geliştirmek için ses/harf grupları yapılmaktadır. Ses/harf gruplarını oluşturmada alfabedeki ses/harfler, çok kullanılanlardan az kullanılanlara doğru sıralanmakta, harflerin yazım ve öğretim kolaylığı ön plana alınmakta, alfabedeki bütün ses/harfler bir sesli, bir sessiz olarak sıralanmakta, sessiz harflerin verilmesinde sürekli ve süreksiz sessizlere dikkat edilmektedir. Türkçemiz şeffaf bir dildir. Seslerle harfler arasında birebir ilişki vardır. Türkçe hece yapısı kolay ve basittir. Türkçenin bu özellikleri Ses Temelli Cümle Yönteminde dikkate alınmış ve Türkçede sık kullanılan öğelere öncelik verilmiştir. Böylece öğrencilerin erken yaşlardan itibaren okuma yazmayı etkili öğrenmeleri, dille birlikte zihinsel becerilerini de geliştirmeleri amaçlanmıştır.

4. Sonuç, Tartışma ve Öneriler

İlkokuma yazma öğretiminde uygulanan ses yöntemlerine yönelik bu araştırmada önce ses yöntemlerinin temel özellikleri ve kullanılma durumu saptanmıştır. Ardından yöntemler arasında benzerlik ve farklılıklara dikkat çekilmiştir. Daha sonra Türkçe öğretim programları incelenmiş, Türkçe ilkokuma yazma öğretiminde uygulanan ses yöntemleri üzerinde durulmuştur. Araştırma sonunda ses yöntemlerinin çok eski yöntemler olduğu, sürekli yenilerek geliştirildiği ve günümüzde hala yaygın kullanıldığı ortaya çıkmıştır. Bir başka ifadeyle alfabetik dillerde ses yöntemleri önemini koruyan bir yöntem olarak karşımıza çıkmaktadır.

Ses yöntemlerin gelişimi incelendiğinde geleneksel ses yönteminde sadece harflerin sesi öğretilirken, Frank Laubach Yönteminde öğretilecek "ses, harf ve resim" ilişkisi kurulmuştur. Fonomimik Yöntemde sesler ağız, dudak, yüz, el kol, hareketleriyle öğretilmiştir. Jean Qui Rit Yönteminde bir ses, bir görüntü, bir hikâye ve bir jest dördlüsü temel alınmış, ilkokuma yazma öğretimi sesler, jestler, ritim, şarkı, eğlenceli etkinlikler ve ilginç hikâyelerle öğretilmiştir. Ses ve Jest Yönteminde her ses, harflerden bağımsız olarak bir hareketle ilişkilendirilmiş, ses sadece soyut bir öge değil, görsel ve bedensel hareketle ilişkilendirilmiştir. Fono Script Yöntemde alfabedeki harflerin şekilleri esas alınmış, bunlar çeşitli sesleri anlatacak şekilde daire, üçgen, kare, dikdörtgen, zincir gibi şekillerle bağlantı kurularak öğretilmiştir. Fonetik Alfabe Yönteminde uluslararası fonetik alfabenin kırk (40) sembolü kullanılmıştır. Piyano Yönteminde ilkokuma yazma öğretimine müzikle başlanmakta, sesler piyano ile öğretilmektedir. Alfa yönteminde sözlü kelimeleri seslerine ayırma ve sesleri tanıma Alfaların Gezegeni ile yapılmaktadır. Alfaların Gezegeni her karakterin farklı bir ses ya da "şarkı söylediği", ilgili harfe benzediği, hikâye ve kart

oyunlarına dayalı bir dizi eğitim aracı olmaktadır. Son yıllarda ise dilde sık kullanılan öğelere dayalı ilkokuma yazma öğretim anlayışı öne çıktığından ilkokuma yazma öğretiminde sık kullanılan seslere öncelik verilmektedir. Sesleri birleştirme, ses bilinci geliştirme, karma ses yöntemlerinde ise okuma yazma öğretimine seslerle başlanmaktadır.

Sonuç olarak ses yöntemlerinin hepsi ilkokuma yazma öğretimine seslerle başlamaktadır. Ancak bu yöntemlerde sesleri öğretmek için harf, işaret, ağız ve yüz hareketleri, jestler, müzik, resim, görseller, ritim, oyun, geometrik şekiller, fonetik alfabe, hikâye, sık kullanılan sesler gibi çeşitli etkinlikden yararlanılmaktadır. Öğrencilerin dikkatini çekmek ve aktif öğrenmelerini sağlamak için sesler ilginç ve hareketli etkinliklerle verilmekte, ilkokuma yazma öğretim süreci kolaylaştırılmaktadır. Böylece öğrencilerin etkili, hızlı ve severek okuma yazma öğrenmelerine, temel becerilerini geliştirmeye çalışılmaktadır. Bu uygulamalardan ülkemizde de yararlanılması, ilkokuma yazma öğretim sürecinin etkili, ilginç ve hareketli etkinliklerle desteklenmesi önerilmektedir.

ÇIKAR ÇATIŞMASI BEYANI

Yazar bu çalışmada herhangi bir şekilde çıkar çatışması olmadığını beyan eder.

ARAŞTIRMA VE YAYIN ETİĞİ BEYANI

Yazar bu çalışmada araştırma ve yayın etiğine uyulduğunu beyan eder.

YAZAR SORUMLULUK BEYANI

Yazar bu çalışmanın her aşamasını kendisinin yaptığını beyan eder.

REFERENCES/KAYNAKLAR

- Alphas (2018). Une année au CP avec les alphas, Progression de la methode, Apprendre a lire avec plaisir, editions recrealire.com
- Armbruster, B. & Osborn, J. (2001). Put Reading first. The research building blocks forteaching children to read. Jessup: National Insitute for Literacy.
- Avanzini, G. (1996). *L'œuvre de Suzanne Borel-Maisonny*. Editions Erès.
- Bentolila, A. (2005). Quelques vérités sur l'apprentissage de la lecture, Le Figaro, Débats et opinion, 14 décembre 2005.
- Béatrix Köhler, D. & Martin, D. (2002). Je lis en couleur. Une démarche d'enseignement de la lecture face aux acquis de la recherche, Lausanne, HEP.

- Borel-Maisonny, B. Touzin, M. Héral, O. & Kadri-Maisonny, F. (2019). Langage oral et écrit: Pédagogie des notions de base- lecture, orthographe, écriture, calcul, Bien Lire Et Aimer Lire.
- Bourguin, L. A. (1871). Manuel Complet de la Phonomimie, inventée par Augustin Grosselin, Editions du Fox.
- Delangle, G. (1995). Titres, travaux et éléments biographiques de la vie professionnelle de Suzanne Borel-Maisonny, *Rééducation Orthophonique*, 33, 183, 321-338.
- Gray, William S. (1975). *Okuma yazma öğretimi*, (Çev: Nejat Yüzbaşıoğulları), Öğretmen Kitapları: 86. İstanbul: Milli Eğitim Basımevi.
- Dehaene, S. (2011). *Apprendre à lire. Des sciences cognitives à la salle de classe*, Paris: Odile Jacob.
- Güneş, F. (1997). *Okuma Yazma Öğretimi ve Beyin Teknolojisi*. Ankara: Ocak Yayınları.
- Güneş, F. (2007). *Ses Temelli Cümle Yöntemi ve Zihinsel Yapılandırma*. Ankara: Nobel Yayınları.
- Güneş, F. (2019). *İlkokuma Yazma Öğretimi Yaklaşım ve Modeller*, Ankara: Pegem A Yayınları.
- Güneş, F. ve Işık, A. D. (2018). Türkçede Sık Kullanılan Harfler ve Öğretilmesi, *Sınırsız Eğitim ve Araştırma Dergisi, The Journal of Limitless Education and Research* 3(1), 1 – 26.
- Hamadache, A. & Martin, D. (1988). *Theori et Pratique de l'Alphabetisation*, UNESCO/ OCED
- Fijalkow, J. (2000). *Sur la lecture*. Paris : ESF.
- Kremer, J.M. & Lederlé, E. (2007), *L'orthophonie en France*, Paris: PUF
- Macero, J. D. (2011). *Laubach Way to English illustrations 1*, Illustrations For Skills Book 1 Laubach Way to Reading, ESL.
- MEB. Talim ve Terbiye Kurulu Başkanlığı. (2005). *İlköğretim Türkçe Dersi Öğretim Programı ve Kılavuzu*, Ankara: MEB Basımevi.
- Monnier-Murariu, S. (2017). *Lecture Piano, Présentation de la méthode* Éditions Retz.
- National Reading Panel (2000). Teaching children to read: an evidence-based assessment of the scientific research literature on reading and its implications for reading instruction. Rockville: National Institute of Child Health and Human Development (NICHD).
- Neijs, K. (1961). *les manuels élémentaires de lecture: élaboration, évaluation, emploi*, UNESCO.
- Pédagogie Jean Qui Rit (2021). Pédagogie «JEAN QUI RIT» 06.06 2021 tarihinde <https://www.facebook.com/pedagoqiejeanquirit> adresinden erişilmiştir.
- Stercq, C. (2006). *Le point sur les méthodes de lecture*, Lire et Ecrire Communauté française, Bruxelles, www.lire-et-ecrire.be